

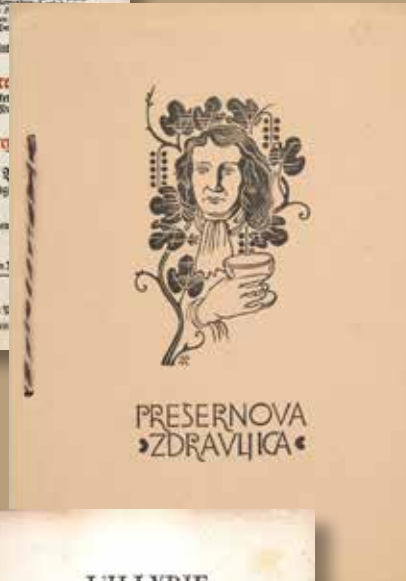
Slovenske muzejske in galerijske knjižnice

SKUPNOST MUZEJEV SLOVENIJE

*"Soba brez knjig
je podobna
telesu brez duše."*

Cicero

Uvod

Slovenske muzejske in galerijske knjižnice imajo dolgo tradicijo obstoja, saj so prve med njimi začele delovati sočasno z rojstvom javnih muzejev v Sloveniji. Začetki muzejske dejavnosti segajo v leto 1821, ko je bil ustanovljen Kranjski deželni muzej, predhodnik današnjih Narodnega muzeja Slovenije, Slovenskega etnografskega muzeja in Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Že ob ustanovitvi je Kranjski deželni muzej imel tudi knjižnico kot enega izmed nepogrešljivih oddelkov. Z razvojem muzejev in galerij se je v slovenskem kulturnem prostoru postopoma oblikoval širši krog knjižnic. Po podatkih interaktivnega vmesnika za zbiranje statističnih podatkov o delu slovenskih knjižnic BibSiSt Online je bilo leta 2015 vseh specialnih knjižnic 141, izmed teh muzejskih in galerijskih 54.

Muzejske in galerijske knjižnice so od leta 2001 v okviru Skupnosti muzejev Slovenije povezane v Sekcijo za muzejske in galerijske knjižnice. S svojim delom in zbirkami podpirajo delovni proces matičnih ustanov, od koder izvira tudi njihova raznolikost in izjemna pestrost. V njih se vselej srečujeta vsaj dve stroki: temeljna, ki je povezana s poslanstvom matične ustanove (zgodovina, arheologija, umetnostna in kulturna zgodovina, etnologija ...) in bibliotekarska.

Njihova osrednja naloga je graditev, urejanje in izposoja specializiranega knjižničnega fonda, ki spremlja in dopolnjuje vsebino muzejskih in galerijskih zbirk. Zagotovo ni mogoče pripraviti razstave, pedagoškega programa ali predavanja o muzejskih predmetih brez referenčne literature. Knjižnični fondi so zelo obsežni, pa tudi dragoceni, saj vsebujejo mnogo izjemno redkega ali celo edinstvenega gradiva, del gradiva pa ima tudi značaj muzealij.

Z dragocenimi in raznolikimi zbirkami knjižnega in neknjižnega gradiva muzejske in galerijske knjižnice upravičeno štejemo med pomembne varuhe nacionalne dediščine. Večinoma so odprte za javnost, s čimer uresničujejo izobraževalno-raziskovalni interes javnosti. Zaposleni knjižničarji in bibliotekarji z vrsto dejavnosti dopolnjujejo in širijo storitve

ustanov. Izposojajo in strokovno obdelujejo gradivo, pripravljajo strokovne bibliografije, informirajo in usmerjajo uporabnike, sodelujejo pri pripravah razstav in dogodkov, skrbijo za promocijo ustanov in popularizacijo kulturne dediščine. Njihove izkušnje so dragocene tudi pri izdajateljski dejavnosti ustanov. Tako je na primer Sekcija za muzejske in galerijske knjižnice z organizacijo treh muzejskih knjižnih sejmov v letih 2007, 2010 in 2013 poskrbela za promocijo muzejev in galerij na nacionalni ravni. Člani sekcije se zavedajo, da je publicistična dejavnost zelo pomemben segment muzejskega in galerijskega dela, kajti ko razstave zaprejo svoja vrata, ostanejo razstavni katalogi, zborniki, pedagoško in drugo gradivo, kot trajni dokumenti časa. Knjižničarji skrbijo za njihovo ohranitev, širitev in dostopnost.

Sekcija želi s pričujočo publikacijo širši javnosti predstaviti delovanje muzejskih in galerijskih knjižnic, ki se uvrščajo med specialne knjižnice. Njen namen ni poglobljena študija zakladov, ki jih hranijo, ampak pregledni oris bogastva specialnih zbirk, njihove dostopnosti ter vloge muzejskih in galerijskih knjižnic v knjižnični mreži Slovenije in v slovenskem kulturnem prostoru.

Muzejske in galerijske knjižnice so pomemben člen v verigi specialnega knjižničarstva. Njihova naloga je, da so nenehno dejavne in v koraku z novostmi ter so na razpolago čim širšemu krogu zainteresiranih uporabnikov. Poglavitno poslanstvo muzeja oziroma galerije je skrb za dostopnost informacij in pri uresničevanju te naloge ima izjemno pomembno vlogo prav knjižnica s svojim informacijskim sistemom.

Vabljeni v slovenske muzejske in galerijske knjižnice!

Mag. Barbara Kalan,
predsednica Sekcije za muzejske in galerijske knjižnice

Darja Urbanc,
podpredsednica Sekcije za muzejske in galerijske knjižnice

Belokranjski muzej Metlika

Knjižnica: Trg svobode 4, 8330 Metlika
vodja knjižnice: Alenka Misja
telefon: 07 30 63 376
e-naslov: alenka.misja@guest.arnes.si
www.belokranjski-muzej.si

Knjižnica Belokranjskega muzeja Metlika je organizacijska enota v okviru Belokranjskega muzeja, ki z dejavnostjo in s knjižničnim gradivom pripomore k uresničevanju osnovnih nalog matične ustanove. Knjižnica je svojo vlogo razvijala postopoma in skladno s potrebami Belokranjskega muzeja. Njena začetna funkcija, hramba knjig, se je sčasoma spreminjala, ko se je pojavila potreba po postavitvi sodobne specialne muzejske knjižnice. Prvi korak se je uresničil leta 2000, ko je bil pri obnovi Belokranjskega muzeja zanjo zagotovljen poseben prostor. Kmalu sta se začeli postavitev in organizacija knjižnice po sodobnih knjižnično-informacijskih načelih, ki se trenutno še izvaja.

V tem času so bile dorečene tudi osnovne postavke, da je knjižnica Belokranjskega muzeja specialna (nesamostojna) muzejska knjižnica. Njeni osrednji nalogi sta zbiranje in hranjenje muzejskih publikacij ter literature, ki jih pri delu uporabljajo zaposleni Belokranjskega muzeja. Knjižnična zbirka je delno dostopna tudi zunanjim uporabnikom.

Osrednje naloge knjižnice so zbiranje, hranjenje in varovanje muzejskih publikacij ter literature, ki pokrivajo ustrezno strokovno področje, formalna in vsebinska obdelava knjižničnega gradiva, zagotavljanje dostopnosti do knjižničnega gradiva in drugih informacijskih virov, seznanjanje muzejskega osebja in drugih zainteresiranih uporabnikov z dejavnostjo knjižnice, sodelovanje v okviru Sekcije za specialne knjižnice ZBDS ter druge sorodne dejavnosti.

Vizija knjižnice Belokranjskega muzeja je postati sodobna specialna muzejska knjižnica, ki bo dejavno zadovoljevala informacijske potrebe zaposlenih in strokovne javnosti.

Knjižnica je zdaj v manjšem prostoru v prvem nadstropju metliškega gradu. Gradivo je postavljeno v prostem pristopu po tekoči inventarni številki.

V istem prostoru je tudi čitalnica, v kateri sta na voljo dve čitalniški mesti. Od leta 2000 obdelava gradiva poteka ob pomoči računalniškega kataloga INFOLIT, ki omogoča učinkovito upravljanje knjižnice. Prek računalniškega kataloga se izdelujejo tudi inventarna knjiga in novosti. Fizična postavitev gradiva obsega monografije, periodične publikacije, osnovno referenčno literaturo, bibliografije, seminarske naloge in diplomska dela. Najpomembnejše zbirke knjižnice so gotovo zbirke del zaslužnih Belokranjcev, med drugimi Engelberta Gangla, Vinka Beličiča, Lojzeta Krakarja, Jožeta Dularja, Vinka Kambiča, Nika Župančiča in seveda Otona Župančiča. Knjižnični fond, ki trenutno zajema več kot 10.000 inventariziranih enot, v osnovi pokriva področja zgodovine, muzeologije, etnologije, arhivistike, arheologije itn., in sicer zajema gradivo od 18. stoletja. Fond zajema tudi domoznansko gradivo za območje Bele krajine, ki poleg monografskih in periodičnih publikacij obsega drobni tisk, sivo literaturo, diplomske in raziskovalne naloge ter separate. Knjižnična zbirka se pretežno dopolnjuje z nakupom, zamenjavo, lastno produkcijo in z darovi. Knjižnica nima redno zaposlenega strokovnega delavca. Vodi jo kustos pedagog. V letu 2000 je pri projektu urejanja knjižnice pogodbeno sodelovala tudi zunanja sodelavka z visoko strokovno izobrazbo bibliotekarske smeri, ki je skrbela za formalno in vsebinsko obdelavo gradiva.

Knjižnica Belokranjskega muzeja je gotovo pomembna, saj s fondom in z dejavnostjo zapolnjuje vrzeli na strokovnih področjih zgodovine, etnologije, arheologije, umetnosti itd. Še zlasti je pomembno njeno poslanstvo pri skrbi za domoznansko zbirko Bele krajine. Je tudi edina belokranjska specialna knjižnica, ki se strokovno povezuje z drugimi specialnimi knjižnicami v Sloveniji v okviru Sekcije za specialne knjižnice pri Združenju bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS).

Alenka Misja

Dolenjski muzej Novo mesto

Knjižnica: Muzejska ulica 7, 8000 Novo mesto
telefon: 07 373 11 11
e-naslov: dolenjski.muzej@dolenjskimuzej.si
www.dolenjskimuzej.si
Knjižnica ni dostopna javnosti.

Knjižnica Dolenjskega muzeja Novo mesto

Foto: M. Rifej

Foto: M. Rifej

Dolenjski muzej Novo mesto ima priročno knjižnico za interno uporabo. Gradivo sestavljajo večinoma muzejski katalogi in publikacije, strokovne periodične revije ter izvodi lokalnih časopisov v vezani obliki. Muzej je pokrajinskega tipa s kustodiatami za arheologijo, etnologijo, kulturno zgodovino, novejšo zgodovino, pedagoško službo, umetnostno zgodovino in z dvema dislociranima enotama Jakčev dom ter Kočevski rog, kar je razvidno tudi iz knjižničnega gradiva, saj pokriva vsa naštetá področja. Večina muzejskega knjižničnega gradiva je pridobljena z izmenjavo med ustanovami in z darili, le manjši delež z nakupom. Muzej nima zaposlenega knjižničarja, gradivo tudi ni vneseno v sistem COBISS.

Med posebnostmi, ki jih hrani knjižnica, je treba izpostaviti originalni izdaji J. W. V. Die Ehre des Herzogthums Crain, Nürnberg, 1689, in izdajo Janeza Krajca J. W. F. V. Die Ehre des Herzogthums Krain, Rudolfswerth, 1877–1879.

Knjižnica Dolenjskega muzeja Novo mesto je namenjena interni uporabi muzejskih strokovnih delavcev.

Petra Stipančič

Gorenjski muzej

Knjižnica: Tomšičeva 44, 4000 Kranj

vodja knjižnice: mag. Barbara Kalan

telefon: 04 2013 964

e-naslov: barbara.kalan@gorenjski-muzej.si

www.gorenjski-muzej.si

Odpričnost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 8. do 14. ure.

Foto: J. Justin

Foto: J. Justin

Ideja o ustanovitvi muzeja je bila prisotna že pred prvo svetovno vojno, ko je v Kranju delovala Narodna čitalnica. Iz nje je izšla pobuda o ustanovitvi mestnega muzeja.¹ Muzej naj bi zbiral kulturnozgodovinske predmete, povezane s politično, z gospodarsko in s kulturno zgodovino Kranja in okolice. Čitalniški odbornik in predsednik Makso Pirnat je v letih 1907 in 1908 predlagal, naj muzej ustanovi mestna občina.² Pirnatov predlog so mnogi sicer podpirali, vendar mestna oblast ustanovitvi muzeja ni bila naklonjena.

Ideja o ustanovitvi muzeja je spet oživela po drugi svetovni vojni, dokončno pa je dozorela ob pripravah na postavitve Prešernovega spomenika pred Prešernovim gledališčem, na preureditev starega kranjskega pokopališča v Prešernov gaj in na ureditev Prešernove hiše v spominsko ustanovo. Leta 1953 je bil tako ustanovljen Mestni muzej, leta 1957 se mu je pridružil še Pokrajinski muzej za Gorenjsko, ki so ga leta 1961 preimenovali v Muzej revolucije v Kranju.³ Leta 1963 je občinski ljudski odbor Kranj združil Mestni muzej in Muzej revolucije v Gorenjski muzej, ki je imel sedež v Kranju. V okviru novega muzeja je začela delovati tudi knjižnica. Sprva je imela svoje prostore v Mestni hiši, imela pa je zaposlenega tudi knjižničarja. Leta 1964 je Gorenjski muzej dobil tudi svoj statut, v katerem so bili določeni dela in naloge muzejske knjižnice.⁴ Med letoma 1963 in 1966 je bilo knjižnično gradivo inventarizirano in vneseno v abecedni imenski in stvarni katalog, urejena je bila tudi tekoča periodika.

V knjižnici se je vodilo evidenco o izmenjavi z domačimi in s tujimi institucijami, potekala je izposoja strokovnim delavcem muzeja in zunanjim uporabnikom. Izdelani sta bili bibliografija člankov o dejavnosti muzeja in dokumentacija razstav ter drugih dejavnosti Gorenjskega muzeja. Leta 1972 se je v knjižnici začelo urejati bogato zbirko drobnih tiskov Gorenjskega muzeja in sorodnih ustanov, ki jih muzej pridobiva z menjavo.

Leta 1980 se je knjižnica iz Mestne hiše preselila v nove prostore v stavbo starega župnišča na Tavčarjevo ulico 43, kjer je imel Gorenjski muzej svoje upravne in razstavne prostore. Leta 1991 je Občina Kranj ob 500-letnici kranjske župnijske cerkve župniškemu uradu vrnila stavbo župnišča, zato se je moral muzej konec leta 1992 in na začetku leta 1993 preseliti v jugovzhodni trakt gradu Khislstein. Do ponovne selitve uprave muzeja, vseh kustodiatov, fototeke in knjižnice je prišlo leta 2008, ko se je začela obnova kompleksa Khislstein. Končana je bila leta 2012 in od takrat ima specialna knjižnica Gorenjskega muzeja svoje prostore na Tomšičevi ulici 44 v gradu Khislstein. Knjižnica Gorenjskega muzeja je specialna knjižnica s področja kulture in je dragocen pripomoček za raziskovalno delo vseh muzejskih strok in dejavnosti. Gorenjski muzej vodi strokovno knjižnico za področje svoje dejavnosti, ki je odprta javnosti in skrbi za izvajanje knjižnične dejavnosti po zahtevanih standardih in zakonodaji, knjižnica pa vodi bibliografijo muzejskih delavcev za študijske in pedagoške potrebe ter sodeluje z drugimi knjižnicami.⁵

¹ Cene Avguštin, Majda Žontar, Štirideset let Gorenjskega muzeja, 40 let Gorenjskega muzeja: 1953–1993, Kranj 1993, str. 11.

² Marjana Žibert, Al' žlahtne tam cveto besede (F. Prešeren): 150 let Narodne čitalnice v Kranju, Kranj 2013, str. 11.

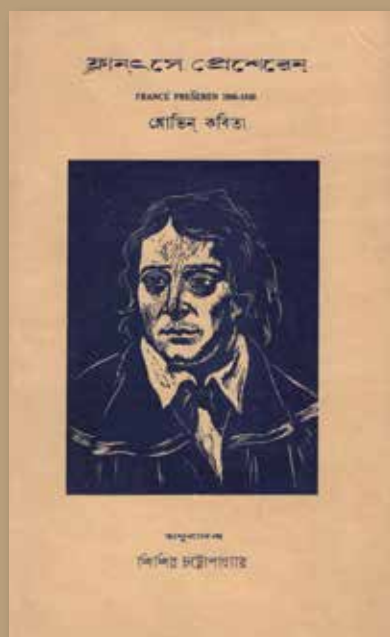
³ Monika Rogelj, Petdeset let skrbi za dediščino preteklosti v službi prihodnosti: Gorenjski muzej 1953–2003, Avguštinov zbornik:

⁴ 50 let Gorenjskega muzeja: 1953–2003, Kranj 2003, str. 233.

⁵ Valerija Povšnar Kavčič, Knjižnica Gorenjskega muzeja in vizija njenega razvoja, Zborovanje Slovenskega muzejskega društva, Velenje, 3.–5. oktobra 2001 (ur. Darko Knez), Ljubljana; Velenje 2001, str. 105.

⁵ Uradni list Republike Slovenije, 7. 2. 2013, št. 12, str. 1444–1445.

Prevod Prešernovih *Poezij* v bengalski jezik

Fototeka Gorenjskega muzeja

V *Pesmih Franceta Preširna* je bila leta 1866 objavljena litografija neznanega avtorja, ki je postala glavni vir za vse nadaljnje upodobitve Franceta Prešerna

Fototeka Gorenjskega muzeja

Anton Tomaž Linhart: *Versuch einer Geschichte von Krain und den übrigen südlichen Slaven Oesterreichs*, 1788

Fototeka Gorenjskega muzeja

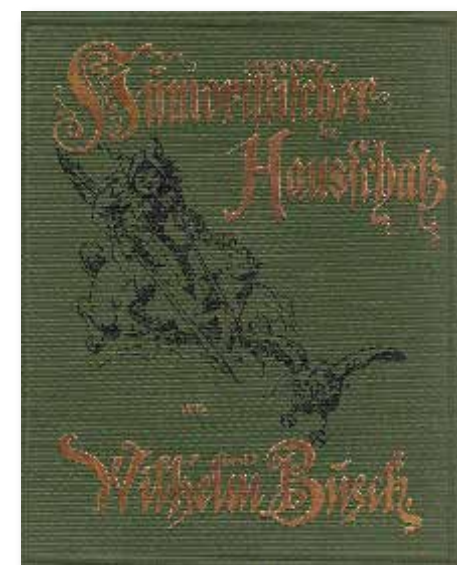
Album Kranjska = Krain, 1900

Fototeka Gorenjskega muzeja

Wilhelm Busch Album, 1908

Fototeka Gorenjskega muzeja

Weltall und Menschheit, izdajatelj Hans Kraemer, 1. zvezek

Fototeka Gorenjskega muzeja

Hrani knjižnično gradivo s strokovnih področij, ki so zastopana v muzeju: zgodovina, etnologija, muzealstvo, umetnost in umetnostna zgodovina, arheologija, domoznanstvo, fotografija, književnost in literarna zgodovina, kulturna zgodovina in bibliotekarstvo. Odprta je za domače strokovnjake in zunanje obiskovalce, vpis pa je brezplačen. Monografije so urejene po tematskih skupinah na podlagi univerzalnega decimalnega sistema, medtem ko so periodika, gradivo v posebnih zbirkah, drobni tiski in avdiovizualno gradivo ter zemljevidi urejeni po tekoči številki. Knjižnica ima računalniški katalog, od leta 2005 pa sodeluje v slovenskem vzajemnem knjižničnem katalogu COBISS.

Knjižnica ima bogato domoznansko zbirko in zbirko plakatov z območja Gorenjske, tudi iz časa druge svetovne vojne. Najpomembnejše zbirke v knjižnici Gorenjskega muzeja so *Prešerniana*, *Gorenjski kraji in ljudje*, *zbirka razstavnih katalogov* in *Zbirka Ivana Franketa*.

Zbirka *Prešerniana* se sproti dopolnjuje in si prizadeva na enem mestu zbrati vse knjižne izdaje Prešernovih pesmi in literaturo, ki govori o pesnikovem življenju in delu. Knjižnično gradivo iz zbirke *Prešerniana* je razstavljeno tudi v Prešernovem spominskem muzeju v Kranju. Tako knjižnica med drugim hrani Prešernove *Poezije* iz leta 1847, Wagnerjevo izdajo *Pesmi Franceta Preširna* iz leta 1866 in prevod *Poezij* v bengalski jezik. Zbirka *Gorenjski kraji in ljudje* je domoznanska zbirka.

Glede na vsebino vanjo spada gradivo, ki prinaša podatke o Gorenjski in njenih ljudeh, gradivo gorenjskih avtorjev in gradivo, ki je izdano na območju Gorenjske. V tej zbirki posebno mesto zavzemajo Linhartov *Versuch einer Geschichte von Krain und den übrigen südlichen Slaven Oesterreichs* iz leta 1788, *Kranjski zbornik*, *Album Kranjska* iz leta 1900 in obsežna monografija *Gorenjska 1900–2000*.

Zbirka razstavnih katalogov je nastajala predvsem z bogato knjižnično izmenjavo s sorodnimi slovenskimi in tudi tujimi ustanovami. Tako se je v tej zbirki od leta 1963 do danes nabralo več kot 2.700 knjižnih enot razstavnih katalogov.

Zbirka Ivana Franketa je zbirka, v kateri je zbrano knjižnično gradivo, ki ga je slikar hranil v svoji knjižnici. Gradivo je Gorenjskemu muzeju leta 2007 kot volilo podarila slikarjeva vnukinja. Ivan Franke je v svoji knjižnici hranil tudi vseh dvajset zvezkov Cankarjevih *Zbranih spisov*, ki so izhajali med letoma 1925 in 1936, enciklopedijo *Weltall und Menschheit* ter *Album nemškega pesnika, slikarja in ilustratorja Wilhelma Buscha*.

Knjižnični fond v letu 2016 obsega preko 17.500 enot knjig, razstavnih katalogov, strokovnih revij in časopisov ter več kot 3.000 enot drobnih tiskov (plakatov, zložen in vabil), avdiovizualnega gradiva in zemljevidov.

Barbara Kalan

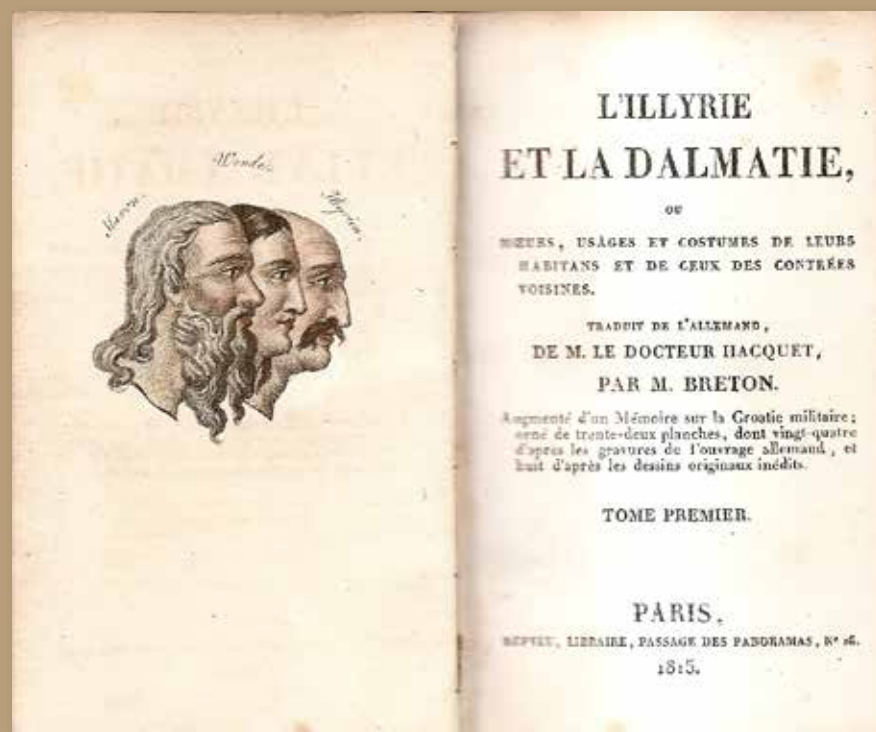

foto: K. Brešan

Breton de La Martinière, Jean Baptiste Joseph, *L'Illyrie et la Dalmatie, ou mœurs, usages et costumes de leurs habitans et de ceux des contrées voisines / traduit de l'allemand de Hacquet, par M. Breton. Paris : Nepveu 1815.*

foto: K. Brešan

Knjižnica Goriškega muzeja

Goriški muzej Kromberk - Nova Gorica

Knjižnica: Grajska cesta 1, 5000 Nova gorica
vodja knjižnice: Borut Koloini
telefon: 05 335 98 16
e-naslov: borut.koloini@goriskimuzej.si
www.goriskimuzej.si

Goriški muzej so ustanovili leta 1952 in že takrat začeli zbirati knjige, ki so se dotikale delovanja muzeja ali so bile zanimive zaradi vsebine, oblike ali starosti. Prvi vpis v inventarno knjigo je iz leta 1965, vendar je ob tem zapisano, da so knjigo prejeli že leta 1958. Ludvik Zorzut, ki je vložil veliko energije v razvoj Goriškega muzeja, se je zavedal pomena knjižnic in se je že leta 1949, to je pred začetkom gradnje Nove Gorice, zavzemal za ustanovitev splošne knjižnice¹ in v svojih načrtih uspel. Muzej pa se je ločeno razvijal v samostojen zavod s svojo strokovno knjižnico.

Branko Marušič pravi v Poročilu o ureditvi knjižnice Goriškega muzeja, ki ga je sestavil 24. 11. 1965, da je »odgovorni uslužbenec Goriškega muzeja pričel preurejati knjižnico«² in začel vpisovati knjige v novo inventarno knjigo, ker prejšnja ni ustrezala novim pravilom. Ob tem je komisija, ki sta jo sestavljala še Rudi Hönn in Drago Svoljšak, izločila dvojnike in tiste knjige, ki po vsebini niso ustrezale strokovni knjižnici. Pred začetkom novega popisovanja so knjižni fond razdelili po muzejskih strokah, jih na novo označili in katalogizirali. Posebej so popisali še izposojene knjige. Ti navedki pojasnjujejo zapisane zadrege z navedenimi datumi in postavljajo napore za knjižnico na sam začetek delovanja muzeja.

Muzejska knjižnica je bila kot samostojni oddelek ustanovljena leta 1969,³ ko so v muzeju prevzeli visoke strokovne standarde v prepričanju, da je raziskovalno domoznanstvo prava usmeritev. Od takrat se je razvijala kot javna specialna knjižnica Goriškega muzeja, ki je pri svojem delovanju upoštevala pravila razvijajoče se knjižničarske stroke, zahteve po strokovnem gradivu in finančne zmožnosti matične ustanove.

Poleg monografij je knjižnica začela pridobivati tudi periodični tisk. Ta je bil sprva predvsem domačega izvora. Z navezovanjem stikov s sorodnimi ustanovami po Jugoslaviji in Evropi se je seznam naslovov periodičnega tiska razširil tako po izvoru kot po vsebini. Danes je število naslovov presegló številko tisoč. Približno polovica naslovov še vedno prihaja v muzej, drugi pa ne. Nekatero publikacije ne izhajajo več, nekatere pa so predrage.

Knjižnica v Goriškem muzeju je pred dobrimi 60 leti začela skromno, skoraj iz nič, saj je severna Primorska z umikom partizanske vojske iz Trsta in Gorice po drugi svetovni vojni ostala brez zgodovinskega središča pokrajine. S svojo vitalnostjo pa je do današnjih dni močno narasla. Še vedno pridobiva nove knjige vseh muzejskih strok, vključno s tistimi, ki jih potrebujejo konservatorji in restavratorji pri svojem delu. Urejene so po skladiščnem načelu, kjer si knjige sledijo po tekočih zaporednih številkah od ena naprej, kar pomeni tudi po sosledju prihoda.

Tako nosijo najnovejše knjige najvišje številke in ležijo na policah zadnje. Čeprav se zdi taka postavitve danes staromodna, je v resnici prijazna do uporabnikov, saj je pregledovanje zadnjih pridobitev lažje in hitrejše. Hkrati pa skladiščni sistem ne predstavlja nobene težave pri iskanju zelene knjige. V muzejski knjižnici je izpopolnjeni listkovni katalog, tako po abecedi značnice kot po zaporednih kataloških oznakah, ki označujejo vrstni red knjig. Od leta 1994 se v knjižnici uporablja računalniški katalog po programu Šolska knjižnica, ki olajša predvsem iskanje knjig in ga najdete na spletnem naslovu <http://108911.winknj.si/>.

Borut Koloini

¹ Branko Marušič, Ludvik Zorzut, *Goriški letnik 7: zbornik Goriškega muzeja*, Nova Gorica 1980, str. 281.

² Poročilo o ureditvi knjižnice Goriškega muzeja.

³ Vesna Mia Ipavec, Pomen vodstvenega kadra za razvoj poveljnega muzealstva na Goriškem, *Goriški letnik 33-34: zbornik Goriškega muzeja*, Nova Gorica 2010, str. 702.

Omara za hranjenje Planinskih vestnikov v pisarni kustosov

Oznaka posamezne omare in police v njej

Zeitschrift des Vereines Deutscher Ingenieure

Knjižna polica z Mayersovem leksikonom (*Mayers Conversation Lexikon*)

Gornjesavski muzej Jesenice

Knjižnica: Cesta Franceta Prešerna 45
4270 Jesenice
telefon: 04 583 35 00
e-naslov: info@gmj.si
www.gmj.si, www.planinskimuzej.si

Interna knjižnica Gornjesavskega muzeja Jesenice je začela delovati leta 1953, ko je Tehniški muzej Jesenice, ustanovljen leta 1951, prevzela jeseniška železarna. Po prestrukturiranju Železarne Jesenice je bila knjižnica del Muzeja Jesenice (1991–1999), zdaj pa je sestavni del javnega zavoda Gornjesavski muzej Jesenice. Vseskozi ima sedež v centralni stavbi nekdanjega fužinskega kompleksa Stara Sava – v Ruardovi graščini, v kateri sta tudi železarski muzej in uprava Gornjesavskega muzeja Jesenice.

Muzejska knjižnica na Jesenicah ima več kot 14.000 knjižnih enot, s katerimi podpira delovni in raziskovalni proces muzejske institucije ter zadovoljuje informacijske in raziskovalne potrebe zunanjih uporabnikov. Jedro knjižnice predstavlja ohranjeni del železarske strokovne knjižnice Kranjske industrijske družbe, predhodnice Železarne Jesenice, ki jo dopolnjujemo z domoznanskim gradivom in s strokovno muzejsko literaturo.

Knjižnično gradivo je urejeno po sistemu UDK ter je organizirano v naslednje zbirke: zbirka priročne literature (slovarji, leksikoni, priročniki, enciklopedije ...), zbirka strokovne literature za področja muzeologije, etnologije, zgodovine, umetnostne zgodovine in strokovnih področij, kot sta železarstvo in črna metalurgija, ki jih pokriva muzej s svojimi zbirkami, strokovna periodika, domoznanska zbirka, knjižni eksponati, neknjižno gradivo (rokopisi, hemeroteka, drobni tisk). Gornjesavski muzej Jesenice pridobiva knjižnično gradivo z nakupi, medmuzejsko zamenjavo ali kot darila posameznikov.

V Mojstrani je sedež notranje organizacijske enote Slovenski planinski muzej. Leta 2010 se je Triglavska muzejska zbirka preselila v večje razstavne in depojske prostore v novozgrajeno stavbo Slovenskega planinskega muzeja. V treh depojih hrani muzej gradivo, ki ga je od leta 1998 prejel od različnih darovalcev kot del dragocene slovenske planinske dediščine. Med to dediščino

sodi tudi bogata zbirka knjižničnega gradiva, ki je delno umeščena v muzejsko zbirko predmetov z ustrežno muzejsko inventarno številko in delno v knjižnico muzeja. Leta 2013 je prejela knjižnica v hrambo tudi del leposlovne in strokovne knjižnice Planinske zveze Slovenije. Trenutno obsega celotna specialna planinska knjižnica 3312 enot knjižnega gradiva, hranjenje pa je zaradi prostorske stiske omejeno na en izvod posamezne enote izjemoma na dva, zaradi uporabe pri muzejskih razstavah. Veliko multipliciranih izvodov (podvojenih, potrjenih knjig) je bilo podarjeno »hišnim« knjižnicam planinskih koč.

Knjižnica vsebinsko zajema vso planinsko klasiko oziroma najbolj znane in priljubljene planinske pisce ter njihova dela vse do danes. Hrani nekaj domačih in tujih planinskih časopisov, vključno s celotno zbirko Planinskega vestnika, najstarejšega slovenskega planinskega časopisa, ki neprekinjeno izhaja vse od leta 1895. V knjižnici je tudi lepo število vezanih izdaj zbornikov in drugih publikacij, ki jih izdajajo slovenska planinska društva, številne planinske vodnike, karte ... Vse knjige so popisane v Excelovi tabeli in razvrščene po označenih omarah in policah. Knjižnica je odprtega tipa in je tematsko vezana izključno na planinstvo in dejavnosti, ki jih to zajema. Želja muzeja je, da bi se knjižnica vključila v sistem COBISS.

Knjižnično gradivo je dostopno v delovnem času muzeja. Uporabniku ga posreduje kustos, ogleda pa si ga lahko le v čitalniških prostorih muzeja. Gradivo je mogoče tudi fotokopirati, skenirati ali fotografirati po veljavnem Pravilniku o uporabi muzejskega gradiva, ki je z Vlogo za stranke dostopen na naši spletni strani www.gmj.si ali www.planinskimuzej.si.

Aljaž Pogačnik, Natalija Štular,
Irena Lačen Benedičič

Koroška galerija likovnih umetnosti

Knjižnica: Glavni trg 24, 2380 Slovenj Gradec
telefon: 02 88 22 131
e-naslov: galerija@glu-sg.si
spletna stran: www.glu-sg.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9. do 14. ure.

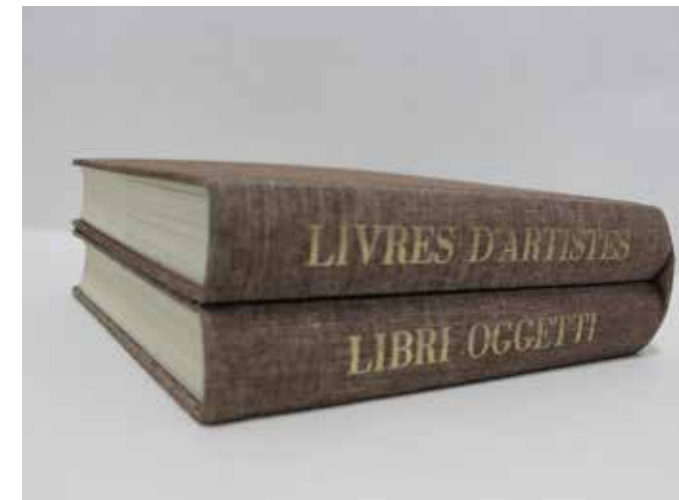

Knjižnica KGLU

Foto: KGLU

Foto: KGLU

Knjižnica Koroške galerije likovnih umetnosti (KGLU) je nastajala postopoma vse od ustanovitve Koroške galerije likovnih umetnosti leta 1957. Od takrat se organizirano zbira, hrani in obdeluje gradivo s področja vizualne umetnosti, vezano tako na razstavno dejavnost galerije kot tudi na obče področje sodobne vizualne umetnosti. Knjižnica KGLU je namenjena predvsem dijakom, študentom, pedagoškim delavcem, umetnikom in raziskovalcem, ki proučujejo umetnost 20. in 21. stoletja.

Koroška galerija likovnih umetnosti je ob razstavni dejavnosti kontinuirano izdajala tudi lastno publicistično dejavnost, ki je na voljo uporabnikom. Manjši del gradiva je knjižnica KGLU pridobila na način odkupov, največji del gradiva pa je pridobljen na način medknjižnične izmenjave, ki tudi danes kot uveljavljena praksa poteka med specialnimi muzejskimi knjižnicami. Knjižnica KGLU se tako kontinuirano bogati z novimi pridobitvami.

V knjižnici Koroške galerije likovnih umetnosti si lahko obiskovalci izposodijo gradivo iz naslednjih področij vizualnih umetnosti:

- likovna teorija
- monografije slovenskih in tujih umetnikov
- razstavni katalogi
- knjige s področja slikarstva, arhitekture, kiparstva, grafike, fotografije, videa in novih medijev
- strokovne revije in časopisi s področja vizualne umetnosti

V knjižnici je shranjenega tudi veliko gradiva s področja sodobne umetnosti v Avstriji.

Večina gradiva knjižnice KGLU se nahaja v kustodiatu za pedagoške dejavnosti in komunikacijo.

Katarina Hergold Germ

Koroški pokrajinski muzej

Knjižnica: Koroška c. 12, 2390 Ravne na Koroškem
vodja knjižnice: Andreja Šipek
telefon: 02 62 12 561
e-naslov: andreja.sipek@kpm.si
www.kpm.si

Začetki nastanka muzeja na Ravnah na Koroškem segajo v leto 1953. Takratna pobudnika Franjo Baš in Avgust Kuhar sta postavila temelje Delavskega muzeja, ki so se v sedemdesetih letih pod vodstvom Maksa Dolinška razvili v Delavski muzej Ravne, danes v Koroški pokrajinski muzej, Muzej Ravne na Koroškem. V tem obdobju se začnejo tudi zametki strokovne knjižnice, saj je takratni upravnik muzeja v svojem delovnem kabinetu zbral lepo število strokovnih knjig s področij, ki so ga najbolj zanimala. Njegov naslednik, zgodovinar Alojz Krivograd, je to zbirko nadgrajeval. V devetdesetih letih 20. stoletja je bila v muzeju ustanovljena manjša strokovna knjižnica. Vodila jo je etnologinja Karla Oder, knjižnica pa se je vključila v sistem COBISS. Vse knjige so bile prvič vpisane v inventarno knjigo.

Samostojna specialna knjižnica ima v svoji zbirki gradivo z vseh strokovnih področij, za katera je bil muzej ustanovljen. Veliko je zgodovinske, arheološke, etnološke, muzeološke in umetnostnozgodovinske literature. Med njimi je tudi nekaj dragocenih starih metalurških knjig (npr. Dr. C. William Siemens, Ueber Brennstoff, Ueber Gewinnung von Eisen und Stahl durch direktes Verfahren. Berlin, 1874.), saj strokovne delavce muzeja ta tematika še posebej zanima, ko dopolnjujejo železarsko zbirko v stari železarniški krčilnici (»štavhariji«). Knjižnica premore tudi večino Prežihovih del in nekaj značilnih prevodov njegovih del, saj je del muzeja tudi Prežihova bajta, spominski muzej Prežihovega Voranca na Preškem Vrhu.

Med bolj zanimivimi publikacijami v knjižnici so dela iz muzeja Budownictwa Ludowegov v Sanoku na Poljskem: zbornik Acta Scansenologia (št. 1–5, 1980–1985), revija Materialy (1974–1984) in nekaj razstavnih katalogov, kar kaže na mednarodno sodelovanje že v osemdesetih letih 20. stoletja.

V knjižnici so prisotni vsi za muzeje značilni zborniki: Borec (1/1986–10/1991), Glasnik etnografskega muzeja Beograd (1977–1985), Muzeji Beograd (1951–1967), Zbornik narodnog muzeja Čačak (1974–1987) ter nekaj druge literature o tem kraju (občina Ravne na Koroškem je bila nekoč pobratena z občino Čačak), Informatica muzeologica (od 1971 naprej), Traditiones (od 1973 naprej), Etnolog (od 1992 naprej), Argo (od 1964 naprej), Zbornik SMD (Slovensko muzejsko društvo, od 1991 naprej), Glasnik SED (Slovensko etnološko društvo, od 1976 naprej) in drugi.

Zanimive so tudi enciklopedije: Enciklopedija Britannica, Enciklopedija Slovenije in Tehnička enciklopedija, Zagreb, 1963. Med zanimivimi faksimiliranimi izdajami pa so: Janez Vajkard Valvazor, Topografija sodobne vojvodine Kranjske, Bogenšperk na Kranjskem 1679 (faksimilirana izdaja Mladinska knjiga, Ljubljana, 1995), Stiški rokopis 1428 (faksimile druga izdaja, Slovenska knjiga, Ljubljana, 1999), Ustoličevanje koroških vojvod, najstarejša upodobitev 1480 (Slovenska knjiga, Ljubljana, 1999) in Dalmatinova Biblija 1584 (Mladinska knjiga, Ljubljana, 2002).

Knjige v strokovni knjižnici uporabljajo predvsem muzejski strokovni delavci. Odprta je tudi za zunanje obiskovalce, a je teh malo. Verjetno je vzrok v tem, da je v bližini zelo bogato Osrednjo koroško knjižnico dr. Franca Sušnika in se večina gradiva najde tudi v njej.

Leta 2003 se je Muzej Ravne na Koroškem združil z Muzejem Slovenj Gradec v Koroški pokrajinski muzej, z več muzejskimi enotami. Tudi enota v Slovenj Gradcu ima muzejsko knjižnico, ki obsega 6500 enot gradiva, ni pa v sistemu COBISS, zato je v prispevku poudarek na knjižnici Muzeja Ravne na Koroškem.

Andreja Šipek

foto: A. Jesenovec

Muzejska knjižnica

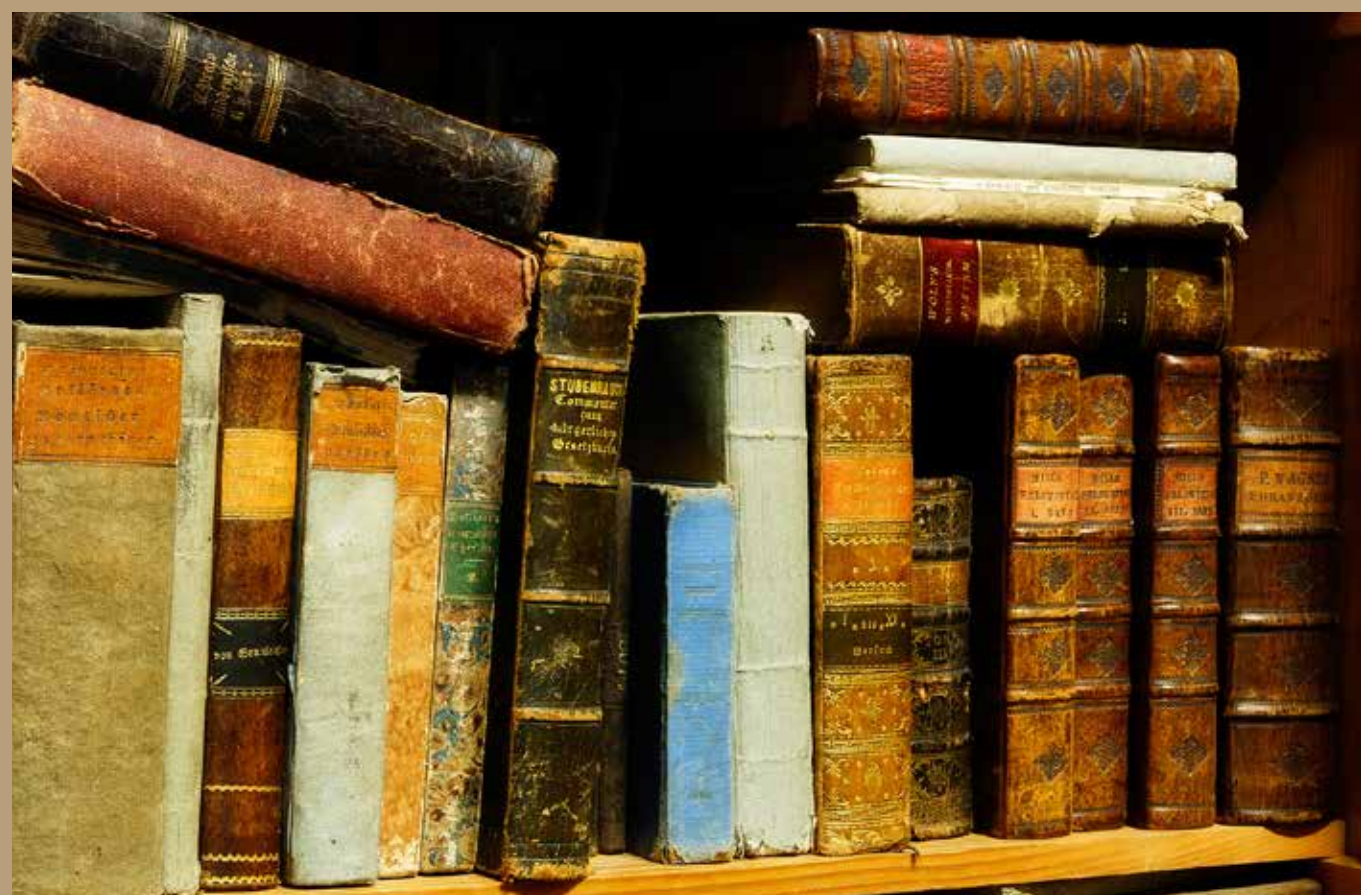

foto: A. Jesenovec

Del Knjižnice dr. Ivana Tavčarja z Visokega

Loški muzej Škofja Loka

Knjižnica: Grajska pot 13, 4220 Škofja Loka
 vodja knjižnice: Mira Kalan
 telefon: 04 517 04 04
 e-naslov: mira.kalan@loski-muzej.si
 spletna stran: www.loski-muzej.si
 Odprtost knjižnice: od ponedeljka od petka,
 od 10. do 11. ure ali po dogovoru.

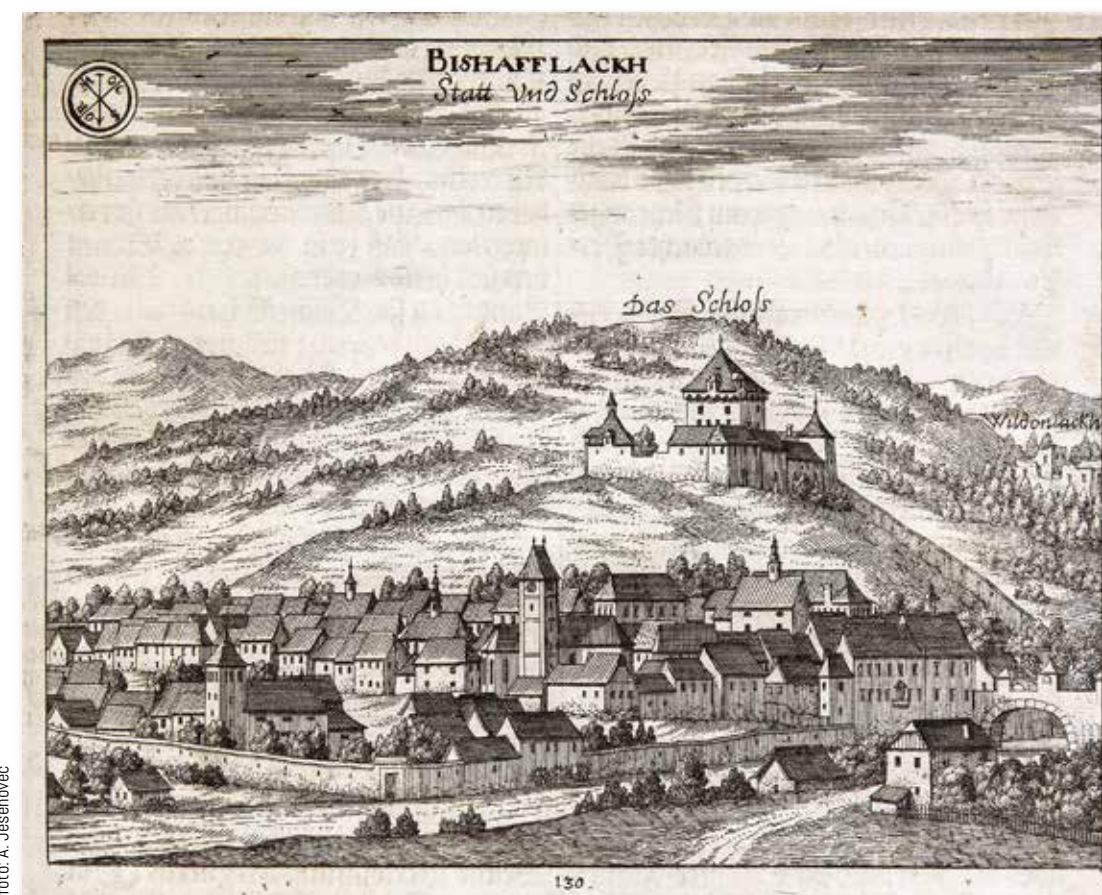

foto: A. Jesenovec

Janez Vajkard
 Valvasor (Johann
 Weikhard Valvasor):
*Die Ehre Deß
 Hertzogthums Crain
 (Slava Vojvodine
 Kranjske)*, 1689,
 knj. 11, str. 35 –
 Bishafflackh
 (Škofja Loka)

Knjižnica hrani knjižno gradivo s področij v muzeju zastopanih strok: arheologije, etnologije, zgodovine, kulturne zgodovine, umetnostne zgodovine, likovne umetnosti, muzeologije, muzejske pedagogike in andragogike, konservatorstva in restavratorstva. S svojim delovanjem podpira strokovno delo muzejskih sodelavcev, odprta pa je tudi strokovni javnosti, učencem, dijakom, študentom. Kot muzejska

strokovna knjižnica sodi med slovenske specialne knjižnice s področja kulture. Njeno delovanje spremlja Narodna in univerzitetna knjižnica – Center za razvoj knjižnic in leta 2009 je bila vpisana v razvid knjižnic, ki opravljajo javno službo.

Začetki knjižnice in zbiranja »muzejske« literature segajo v leto 1937, ko je novoustanovljeno Muzejsko

Janez Vajkard Valvasor
(Johann Weikhard Valvasor):
Die Ehre Deß Hertzogthums Crain
(*Slava Vojvodine Kranjske*),
1689 – naslovna stran

foto: A. Jesenovec

Wolf Helmhardt von Hohberg: *Georgica curiosa*, 1716, str. 223 – Družinsko kosilo

društvo Škofja Loka v svojih pravilih opredelilo ustanovitev muzejske zbirke, zgodovinskega arhiva in muzejske knjižnice. Po drugi vojni je muzej, ustanovljen leta 1939, nadaljeval zbiranje gradiva na širšem škofjeloškem območju, in tudi zbiranje starejšega knjižnega gradiva. Pridobil je knjižnico iz Tavčarjevega dvorca na Visokem v Poljanski dolini, knjižnico baronov Oblak – Wolkensperg iz gradu Puštal v Škofji Loki, več časopisov in uradnih listov starejših letnikov, pa tudi fond starejših knjig in molitvenikov. Za muzejsko knjižnico je od leta 1952 skrbela muzejska strokovna sodelavka – arhivarka, saj sta bili muzejska in arhivska služba do leta 1966 združeni v muzeju. Ko je Muzejsko društvo ob finančni podpori občine leta 1954 začelo izdajati domoznanski zbornik *Loški razgledi*, je z zamenjavo le-teh v muzej začela prihajati strokovna literatura sorodnih ustanov, muzejev, galerij in arhivov doma in iz tujine. Knjižnični fond se je bogatil še z zapuščinami posameznikov, v zadnjih treh desetletjih prejšnjega stoletja pa tudi s knjigami iz opuščenih podružničnih šol in drugih ustanov ter organizacij na Loškem. Od leta 1980 je v muzeju sistematizirano delovno mesto kustosa pedagoga, ki opravlja tudi knjižničarska dela. Knjižnico vodi strokovna sodelavka z bibliotekarskim izpitom, knjižnica je vključena v sistem COBISS.

Knjižnica Loškega muzeja je specialna knjižnica, namenjena sodelavcem muzeja kot pomoč pri njihovem strokovnem delu, tj. varovanju, proučevanju in predstavljanju dediščine. Zato zbira predvsem gradivo s področja muzejskih strok. Obenem kot domoznanska knjižnica hrani starejšo literaturo o Škofji Loki, širšem loškem območju in o avtorjih s tega območja. Zbira tudi gradivo, ki še vedno nastaja kot dokument časa: šolska glasila, glasila krajevnih skupnosti, delovnih organizacij, jubilejne publikacije in zbornike. V okviru muzeja od leta 1965 deluje galerija z bogato razstavno dejavnostjo, zato knjižnica danes hrani nad 250 razstavnih katalogov lastne

produkcije. Ker je to muzejska knjižnica, hrani tudi starejšo, drugje odpisano literaturo in iz nje ustvarja gradivo za proučevanje dediščine matičnega območja.

Knjižnica pridobiva gradivo z darovi, nakupom in zamenjavo, prevladuje medknjižnična izmenjava s sorodnimi institucijami. Predmet zamenjave so muzejski razstavniki katalogi in zbornik *Loški razgledi*. Letni prirast v knjižnici zadnjih pet let je povprečno 65 naslovov serijskih publikacij in 155 knjig oziroma brošur. Celotni knjižnični fond danes obsega nad 15.000 enot strokovne literature, nad 2.000 enot drobnega tiska in nad 7.000 enot gradiva, starejšega od leta 1900, kjer večino predstavljajo zbirke, ki so celo zgodovinski dokument.

Naj jih naštejemo: Knjižnica dr. Ivana Tavčarja z Visokega, Knjižnica baronov Oblak – Wolkensperg z gradu Puštal pri Škofji Loki, Zbirka verskega tiska, Zbirka starih monografij, Zbirka stare periodike, Nemška občinska knjižnica 1941–1945, Knjižnica narodnega heroja Maksa Krmelja – Matije, Knjižnica prof. Marije Jamar Legat. Večina navedenih vsebuje knjižnično gradivo, starejše od leta 1800, ki je kulturni spomenik.

Uporabnikom sta za gradivo, inventarizirano in katalogizirano do leta 2005, na voljo listkovna abecedni imenski in UDK-katalog, ki štejeta nad 12.000 zapisov. Od leta 2006 knjižnica vodi računalniški katalog in ta ob koncu leta 2015 obsega nad 7.000 kataložnih zapisov.

Mira Kalan

foto: A. Jesenovec

Mestni muzej Idrija

Knjižnica: Prelovčeva 9, 5280 Idrija

vodja knjižnice: Darko Viler

telefon: 05 37 26 613

e-naslov: darko.viler@muzej-idrija-cerkno.si

spletna stran: www.muzej-idrija-cerkno.si

Knjižnica Mestnega muzeja Idrija ima več kot 13.000 posameznih enot.

Prvi ravnatelj Mestnega muzeja Idrija, Srečko Logar, je v svojem članku Problemi našega muzeja napisal, da je mogoče iz arhiva Rudnika živega srebra razbrati, da se je ideja o ustanovitvi muzeja v Idriji porodila že leta 1822, vendar ni naletela na razumevanje oblasti na Dunaju. Že leta 1911 naj bi v rudniku tudi obstajala manjša zbirka predmetov, ki bi lahko služila kot osnova bodočemu muzeju. Tudi kasnejša italijanska oblast ni bila naklonjena ideji o ustanovitvi muzeja. S predmeti iz Idrije so Italijani raje bogatili svoje muzeje v notranjosti države.

Kmalu po koncu druge svetovne vojne je ideja o ustanovitvi muzeja v Idriji ponovno oživela. Okrajni odbor ljudske prosvete je že 5. aprila 1950 odstopil sedemnajst knjig in tri številke Partizanskega dnevnika, ki so bile osnova bodoči muzejski knjižni zbirki. Člani pripravljalnega odbora za ustanovitev idrijskega muzeja so si na sestanku junija 1950 razdelili konkretne naloge za zbiranje predmetov, fotografij in dokumentov po posameznih temah. Takratni arhivar pri Rudniku živega srebra pa je dobil nalogo zbiranja dokumentov in knjig.

Požrtvovalno delo članov pripravljalnega odbora je obrodilo sadove, saj je Ljudski odbor mestne občine Idrija na predlog Sveta za prosveto Vlade LRS 21. januarja 1953 izdal odločbo o ustanovitvi ustanove s samostojnim financiranjem – Mestni muzej Idrija. Leta 1954 se je Občina Idrija odločila, da muzej prevzame v upravljanje idrijski grad in si v njem uredi prostore za zbirke, arhiv, knjižnico in pisarne.

Kljub velikosti grajskega kompleksa se je muzej vseskozi soočal s prostorsko stisko, zato se je tudi interna knjižnica večkrat selila na različne lokacije v gradu. Zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov so

knjižno gradivo vrsto let urejali honorarni sodelavci, dokler ni skrb za interno knjižnico prevzel kustos dokumentalist. Pripravil je osnove za razvrščanje knjižnega gradiva po tematskih sklopih oziroma signaturah: arheologija, arhivistika, domoznanstvo, etnologija, čipkarstvo, književnost, katalogi, muzealije, muzeologija, naravoslovje, priročniki, umetnostna zgodovina, zgodovina in razno. Podobno je razvrščen tudi periodični tisk.

Stalno povečevanje knjižničnega gradiva je zahtevalo, da je muzej s sodelovanjem lokalnega računalniškega programerja pripravil program za vodenje interne muzejske knjižnice, ki se ga vseskozi posodablja in dograjuje.

V prvi polovici devetdesetih let prejšnjega stoletja se je vse knjižno gradivo preselilo v prenovljene prostore na gradu. Knjižnica je dobila nove knjižne police in ognjevarno omaro za najdragocenejše knjige, ki so v lasti Mestnega muzeja Idrija.

Strokovni in drugi delavci v muzeju imajo v interni knjižnici na razpolago 7.421 knjižnih in 2.520 enot periodičnega tiska, 140 videokaset in 170 enot CD- in DVD-gradiva. V knjižnici Cerkljanskega muzeja, ki je oddelek Mestnega muzeja Idrija, je vpisanih 3.287 knjižnih enot, ki so razvrščene enako kot v Idriji.

Muzejska knjižnica ima za potrebe obiskovalcev dve čitalniški mesti. Raziskovalci največ povprašujejo po literaturi o rudniku živega srebra Idrija in čipkarstvu, obilico podatkov pa najdejo tudi v domoznanski reviji Idrijski razgledi, ki jo od leta 1956 izdaja Mestni muzej Idrija.

Darko Viler

Scopolijeva *Entomologia Carniolica* je bila izdana leta 1763.

Revija Idrijski razgledi je začela izhajati leta 1956.

Moderna galerija + Muzej sodobne umetnosti

Knjižnica: MG + MSUM
Maistrova 3, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice MG + MSUM: Katja Kranjc
telefon: 01 241 68 28
e-naslov: katja.kranjc@mg-lj.si

www.mg-lj.si/si/knjiznica-in-arhivi/749/knjiznica-mgmsum
Odpriost knjižnice: ob torkih in sredah, od 10. do 13. ure,
v času izven tega urnika pa po dogovoru z vodjo knjižnice.

Okno v knjižnico
MG + MSUM

Foto: D. Habicht

Knjižnica MG + MSUM

Foto: Z. Rus

Knjižnica Moderne galerije je bila ustanovljena leta 1947 in je največja specialna muzejska knjižnica za moderno in sodobno umetnost v Sloveniji. Knjižnični fond trenutno obsega 71.000 knjig, razstavnih katalogov, strokovnih revij in časopisov.

Knjižnično zbirko monografij, razstavnih katalogov, knjig s področij slikarstva, kiparstva, grafike, arhitekture, fotografije, oblikovanja, novih medijev, muzeologije in teorije umetnosti 20. in 21. stoletja dopolnjuje izbor 113 naslovov referenčnih strokovnih revij in časopisov.

Knjižnična zbirka je nastajala predvsem z bogato medmuzejsko knjižnično izmenjavo razstavnih katalogov in revij, zato knjižnica hrani izjemno in redko zbirko razstavnih katalogov od leta 1900 dalje.

Knjižnica MG + MSUM hrani knjižne zbirke oziroma zapuščine posameznih umetnikov: Riharda Jakopiča, G. A. Kosa, Mihe Maleša, Staneta Kregarja, Slavka Smoleja, Lojzeta Spacala in Marka Pogačnika. V kratkem bo pridobila tudi dragoceno knjižno zbirko kustosa, Igorja Zabela.

Knjižnica ima listkovni in računalniški katalog.

Od leta 2010 sodeluje v slovenskem vzajemnem knjižničnem katalogu COBISS, kamor se postopoma vnašajo podatki o novih pridobitvah, postopno pa tudi starejše knjižno gradivo. V lokalno bazo knjižnice Moderne galerije, mgalj, lahko vstopite tu: <http://www.mg-lj.si/si/knjiznica-in-arhivi/1222/cobiss-moderna-galerija/>

Okno v knjižnico <http://www.mg-lj.si/si/knjiznica-in-arhivi/1094/okno-v-knjiznico/> je naslov za občasne razstave publikacij, ki jih hranimo v knjižnici MG + MSUM. Posamezne razstave v oknih knjižnice predstavljajo obiskovalcem muzeja aktualne vsebine, ki so del knjižnične zbirke: monografije ter razstavne kataloge umetnikov in umetniških skupin, umetniške revije, publikacije o teoriji umetnosti, knjižne zbirke ter dragocene in redke publikacije.

Knjižne novice in Seznam periodike sta dve vsebini, ki ju knjižnica za obiskovalce mesečno objavlja na knjižnični spletni strani: <http://www.mg-lj.si/si/knjiznica-in-arhivi/846/knjiznica-novosti/> <http://www.mg-lj.si/si/knjiznica-in-arhivi/957/seznam-periodike/>

Katja Kranjc

Del interne knjižnice
Muzeja krščanstva
na Slovenskem

Baragova knjižnica,
druga soba

foto: T. Trnovšek

foto: T. Trnovšek

Nekaj knjig misijonarja
Friderika Ireneja Baraga
v Muzeju krščanstva
na Slovenskem

foto: T. Trnovšek

Muzej krščanstva na Slovenskem

Interna knjižnica: Stična 17, 1295 Ivančna Gorica
telefon: 01 78 77 863, 041 689 994
e-naslov: info@mks-sticna.si
www.mks-sticna.si

Odprtost knjižnice: od torka do petka po dogovoru
in po obvezni predhodni najavi.

Muzej krščanstva na Slovenskem je državni muzej, ki zbira, proučuje in predstavlja sakralno premično kulturno dediščino z območja Republike Slovenije. Na ogled sta dve stalni razstavi: Zgodovina krščanstva na Slovenskem in Življenje za samostanskimi zidovi. Od petih zaposlenih ni nihče zaposlen na delovnem mestu knjižničarja. Muzejska knjižnica je namenjena predvsem zaposlenim. Decembra 2015 je knjižnica štela okoli 3.800 knjig. Za študijske namene je dostopna po predhodnem dogovoru.

Sistematično zbiranje strokovne literature, povezane z muzejskim delom, in urejanje muzejske knjižnice se je začelo leta 1993, ko se je v muzeju zaposlila prva kustosinja. Leta 1998 se je začelo sistematično vpisovanje knjig v Wordov dokument. Knjige so vpisane z osnovnimi podatki (avtor, naslov, kraj in leto izdaje, način pridobitve, v primeru nakupa je vpisana tudi cena). Ker muzej nima knjižničarja in ni član COBISS-a, knjižnica tako deluje še danes.

Knjige so razporejene po pisarnah glede na področja, s katerimi se ukvarja posamezni kustos. V knjižnem fondu so dela s področja zgodovine, teologije, umetnostne zgodovine, etnologije, cerkvene glasbe, muzeologije, restavratorstva, verski tiski. Sistematično se zbira literatura, ki obravnava redovništvo (s poudarkom na cistercijanskem redu in Stični), cerkvene osebnosti, božjepotništvo in ljudsko pobožnost. Posebno skupino predstavljajo starejši molitveniki, ki jih muzej pridobi z zapuščinami duhovnikov in laikov.

Muzej skrbi tudi za t. i. Baragovo knjižnico, ki je uvrščena med posebne knjižnice, nahaja pa se v dveh prostorih v prvem nadstropju muzeja.

V njej so zbrana vsa ohranjena tiskana dela in številni arhivski dokumenti misijonarja Friderika Ireneja Baraga (1797-1868) ter zbirka slovenskega izseljeniškega tiska iz ZDA, Kanade, Argentine in Avstralije. Knjižnico je leta 1991 daroval Cistercijanski opatiji Stična domačin Karel Cegljar (1912-1999), ki je kot salezijanski duhovnik deloval v Ontariu v Kanadi. V knjižnici je 2.500 do 3.000 enot knjižničnega gradiva. Popisanih je okrog 2.200 do 2.300 naslovov oziroma enot. Baragova knjižnica je dostopna le za študente ter znanstvene in strokovne delavce po predhodnem dogovoru.

Nataša Polajnar Frelih

Muzej narodne osvoboditve Maribor

Knjižnica: Ulica heroja Tomšiča 5, 2000 Maribor
 Vodja knjižnice: Marjeta Hren
 telefon: 02 23 52 605
 e-mail: marjeta.hren@mnom.si
 spletna stran: <http://mnom.si/sl-si/>
 Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 8. do 14. ure.

Knjižnica Muzeja narodne osvoboditve Maribor nastaja v okviru muzeja že od njegove ustanovitve, od leta 1958. Od takrat do danes je inventariziranih več kot 8.900 enot knjižničnega gradiva (knjige, razstavniki, strokovne revije in časopisi, slovarji, leksikoni, priročniki, enciklopedije).

V muzejski knjižnici izposojajo slovensko in tujo literaturo iz novejšje zgodovine, zgodovinopisja, sociologije, muzeologije, etnologije itd., imamo pa tudi strokovne revije in zbornike: Argo, Borec, Časopis za zgodovino in narodopisje, Zgodovinski časopis, Prispevki za novejšjo zgodovino, Kronika, Šolska kronika, Vojnozgodovinski zbornik, Zgodovina za vse – Vse za zgodovino, Muzeologija (Zagreb – HR), Informatica Museologica (Zagreb – HR) ...

Knjižnica pridobiva knjige knjige z nakupi, donacijami in izmenjavami (razstavniki katalogi sorodnih ustanov).

Muzejska knjižnica zbira, hrani, obdeluje ter posreduje knjižno gradivo notranjim in zunanjim uporabnikom. Knjižnično gradivo ima pomembno vlogo pri raziskovalnem delu zaposlenih v muzeju (zgodovinarjev), na voljo pa je tudi zainteresiranim zunanjim uporabnikom za izobraževalne in informacijske potrebe. Izposoja knjig je brezplačna.

Knjižnično gradivo se dopolnjuje z novostmi. Od 1. 9. 2015 se za popisovanje knjižničnega gradiva uporablja program Galis.

Marjeta Hren

Muzej novejšje zgodovine Celje

Knjižnica: Prešernova ulica 17
3000 Celje
e-naslov: tajnistvo@mnzc.si
spletna stran: www.muzej-nz-ce.si

Knjižnica Muzeja novejšje zgodovine Celje trenutno obsega 6.004 knjižne enote. Vsako leto pridobi knjižnica okoli 100 do 150 novih knjig, od tega večino z medmuzejsko zamenjavo in darili. Medmuzejska izmenjava je utečena, tako z domačimi muzeji kot z nekaterimi iz tujine. Nakupe (domače in tuje strokovne literature) predlagajo kustosi sami, saj najbolje vedo, kaj potrebujejo pri strokovnem delu. Nakupi se opravijo doma in v tujini. Pokrita so predvsem področja zgodovine, etnologije, sociologije in muzeologije. Redno se spremlja izdaja novitet, ki se po potrebi predlagajo za nakup. Knjižnica ima tudi strokovne revije, glasnike in zbornike: Argo, Zgodovinski časopis, Prispevki za novejšo zgodovino, Časopis za zgodovino in narodopisje, Kronika, Zgodovina za vse, Glasnik SED, Zgodovina v šoli, Etnolog, Šolska kronika, Muzeologija (Zagreb), Informatica museologica (Zagreb), Museum International, Museum Practice, Die Stellwand, Museum Aktuell. Knjižnica je internega značaja, vendar knjige izposodijo tudi zunanjim uporabnikom. Knjižnica nima zaposlenega, vse knjige pa so vnesene v Galis. Knjižnica je locirana pred pisarnami kustosov, zaradi prostorske stiske je del fonda tudi v depoju.

Bronica Gologranc Zakonjšek

Dragocena knjižnica Franceta in Borisa Kidriča vključuje prve izdaje slovenskih klasikov s področja leposlovja. Dopolnjujejo jo muzejski predmeti iz pisarne Borisa Kidriča.

foto: S. Požarnel

foto: S. Požarnel

Čitalniški prostor krasijo dela slovenskih umetnikov. Na sliki Deklica s pikapolonico kiparja Stojana Batiča.

Muzej novejše zgodovine Slovenije

Knjižnica: Celovška cesta 23, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice: Darja Urbanc
telefon: 01 300 96 22, faks: 01 433 82 44
e-naslov: knjiznica@muzej-nz.si

spletna stran: http://www.muzej-nz.si/sl/pages.php?id_meni=125&id=83
Odpričnost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9. do 13. ure.

foto: S. Požarnel

Cekinov grad

Muzej novejše zgodovine Slovenije, osrednja nacionalna muzejska ustanova za zgodovino Slovencev v 20. in 21. stoletju, ima obsežno in urejeno specialno knjižnico, ki je odprta za javnost. Nahaja se v prenovljenem baročnem dvorcu Cekinov grad v osrčju ljubljanskega mestnega parka Tivoli. Njen član lahko postane vsakdo, ki izpolni pristopno vpisnico.

Specializirana knjižnična zbirka nudi uporabnikom odlično izhodišče za pregledno ali poglobljeno preučevanje slovenske novejše zgodovine. Z izborom del in načrtnim dopolnjevanjem zbirke, z edinstvenimi ali redkimi publikacijami nudi vpogled v področja slovenskega etničnega prostora, narodnih manjšin, emigrantov in imigrantov od začetka 20. stoletja ter omogoča primerjalni študij.

Knjižnična zbirka obsega več kot 24.000 enot, ki se jih je postopoma in sistematično zbiralo več kot 70 let. Muzej deluje od leta 1948, njegove korenine pa segajo v čas druge svetovne vojne, ko je bil 12.

januarja 1944 ustanovljen Znanstveni institut pri IO OF (Izvršnem odboru Osvobodilne fronte). Sodelavci prve znanstvene ustanove na osvobojenem ozemlju Slovenije in Jugoslavije so sistematično zbirali knjižno in arhivsko gradivo ter oblikovali t. i. Roško knjižnico, katere del je po vojni prevzel tudi Muzej narodne osvoboditve. V nizu kasnejših preimenovanj so se spreminjale prioritete naloge muzeja in posledično nabavna politika knjižnice, z združevanji in razdruževanji pa tudi obseg knjižnične zbirke. Sprva je zbirka vključevala predvsem publikacije o drugi svetovni vojni in zgodovini delavskega gibanja, kasneje pa se je tematsko in vsebinsko razširila.

Danes lahko uporabniki pregledujejo knjige s področja politične, vojaške, gospodarske, socialne in kulturne zgodovine, etnologije, zgodovinopisja, vojnih ved, domoznastva, umetnosti, književnosti ... Na voljo je obsežen izbor tujih in slovenskih teoretskih muzeoloških publikacij ter muzejskih in galerijskih katalogov. Monografske publikacije so postavljene v prosti pristop in urejene po sistemu UDK. Uporabniki si jih lahko izposodijo na dom, z izjemo nekaterih zelo redkih ali starejših publikacij, ki jih prebirajo v čitalnici s štirimi mizami in povezavo do svetovnega spleta. Enako velja za serijske publikacije, ki jih hranimo ločeno v knjižnem depozitu. V knjižnem depozitu hranimo tudi dragoceno originalno gradivo iz zbirke tiskov druge svetovne vojne, ki jih kot varuhi kulturne dediščine izposojamo le izjemoma in pod posebnimi pogoji, npr. za razstave.

Knjižnico pomembno bogatijo tudi donacije, naj omenimo le dragoceno knjižnico Franceta in Borisa Kidriča, ki je postavljena ločeno kot corpus separatum.

Zbirka partizanskega tiska ima posebno kulturno-zgodovinsko vrednost. Nekatere primerke sta MNZS in MGLC predstavila na razstavi *Partizanski tisk*, ki je bila na ogled v Ljubljani (2004) in Benetkah (2008). Na sliki *Prešernova Zdravljica*, Davča 1944.

Knjižnica skrbi tudi za trženje, izmenjavo in pošiljanje muzejskih publikacij v osrednje svetovne knjižnice.

Večina gradiva v prostem pristopu je vpisana v računalniški katalog, uporabniki dostopajo do informacij o gradivu preko spletne aplikacije COBISS/OPAC, za starejše gradivo so na voljo listkovni katalogi. Zaposlena bibliotekarka skrbi za tekočo in retrospektivno katalogizacijo gradiva ter vodenje osebnih bibliografij zaposlenih v sistemu COBISS. Opravlja informacijsko in referenčno dejavnost, skrbi za izposajo, medknjižnično izposajo, oddajo obveznih izvodov, pripravlja strokovne bibliografije, predstavlja poslanstvo, zgodovino in delovanje knjižnice vodenim skupinam in opravlja druga bibliotekarska dela.

Gradivo pridobiva z darovi in nakupi na domačem in tujem tržišču, preko knjigotržcev ali v antikvariatih. Zavedajoč se nacionalnega pomena popularizacije kulturne dediščine in širitve znanja si prizadeva posebno pozornost nameniti aktivni izmenjavi muzejskih publikacij s sorodnimi ustanovami doma in v tujini, zlasti s kulturnimi središči zamejskih Slovencev, z referenčnimi evropskimi centri in osrednjimi svetovnimi knjižnicami.

Knjižnica deluje v skladu s strokovnimi standardi, vpisana je v e-Razvid knjižnic in kot polnopravna članica aktivno vključena v sistem COBISS. Prek sistema vzajemne katalogizacije Republike Slovenije se vključuje tudi v evropsko in svetovno računalniško mrežo ter je umeščena v World guide to Libraries.

V knjižnici sledimo razvoju bibliotekarske stroke in nacionalnega knjižničnega sistema ter živimo dinamičen utrip muzeja. Muzejski delavci opažamo, da številnim uporabnikom veliko pomeni možnost dostopa do storitev različnih muzejskih oddelkov, kot so izposoja knjižničnega gradiva na dom ali v čitalnico, posvetovanje s kustosi in dostop do

digitaliziranih fotografij v bogati muzejski fototeki. Sodobni muzeji ne le hranijo, interpretirajo in popularizirajo naravno in kulturno dediščino človeštva, ampak tudi vse bolj prevzemajo vlogo kulturnih, raziskovalnih in izobraževalnih središč. Postajajo srečališča najrazličnejših skupin, prostor dialoga in razmisleka.

Vabimo vas, da se v tem duhu srečamo tudi v specialni knjižnici za kulturo Muzeja novejše zgodovine Slovenije!

Darja Urbanc

Viri in literatura:

Milan Bevc, O delu in razvoju Muzeja narodne osvoboditve LRS od ustanovitve do danes, Letopis Muzeja narodne osvoboditve LRS, 1957, str. 153–159.

Marija Pečan, Knjižnica Muzeja novejše zgodovine, Muzej novejše zgodovine: 1948–1998: zbornik (ur. Nataša Urbanc, Muzej novejše zgodovine), Ljubljana 1998, str. 59–62.

France Škerl, Znanstveni inštitut, Zgodovinski časopis, 19–20, 1965/1966, str. 31–64.

Igor Zemljič, Knjižnica Inštituta za novejšo zgodovino 1944–2009, Zgodovinopisje v zrcalu zgodovine: 50 let inštituta za novejšo zgodovino (ur. Aleš Gabrič, Inštitut za novejšo zgodovino), Ljubljana 2009, str. 139–162.

Muzej Ribnica

Knjižnica: Cesta na Ugar 6, 1310 Ribnica
Telefon: 01 836 03 76
e-naslov: muzej.ribnica@amis.net
spletna stran: <http://www.muzej-ribnica.si>
Interna knjižnica.

Knjižnica Muzeja Ribnica deluje kot strokovna knjižnica muzeja in je predvsem interne narave. Knjižnični fond nastaja, z občasnimi prekinitvami, vse od ustanovitve muzeja 1958. Strokovni delavci so na svojem začetku intenzivno zbirali gradivo, tako predmete kot knjige, za novonastalo muzejsko zbirko. Tako so takrat prevzeli tudi del gradiva knjižnice Ljudske deške šole in Okrajne učiteljske knjižnice Ribnica Lašče. Med tem gradivom najdemo na primer Izvestja muzejskega društva za Kranjsko s konca 19. stoletja, šolsko učno gradivo, kot so npr. Ženska ročna dela iz leta 1897, Berilo za ponavljalne, oziroma za kmetijsko nadaljevalne šole iz leta 1912, Učiteljski tovariš, glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva letnik 1900, Novice kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči, letnik 1853, in drugo. To je najstarejše knjižno gradivo. Iz tridesetih let 20. stoletja sta na primer zanimiva Krajevni leksikon Dravske banovine in Zbornik za umetnostno zgodovino v več izdajah.

Od ustanovitve muzeja se je načrtno zbiralo domoznansko gradivo ter gradivo z etnološkimi in zgodovinskimi vsebinami. Posebno mesto zavzema načrtno zbiranje strokovnega gradiva z muzejskega področja.

Najstarejša periodična strokovna revija je Etnolog iz leta 1939, ki skozi čas spreminja ime v Slovenski etnograf, kasneje spet v Etnolog. Od šestdesetih let 20. stoletja je muzej naročen na Kroniko, Časopis za slovensko krajevno zgodovino, Zgodovinski časopis in Traditiones. Kot zanimivost naj omenimo, da v naši muzejski knjižnici hranimo tudi vse letnike Celjskega zbornika od leta 1959 do 1988. Danes smo razširili periodične publikacije še na Šolsko kroniko, Studio historica Slovenica, Dve domovini, Zgodovino v šoli, Zgodovino za vse, Glasnik SED, Argo.

Muzej zbira in hrani tudi lokalno časopisje: Nove novice z ribniško-kočevskega konca, Rešeto (Glasilo Občine Ribnica), od leta 2011 pa tudi: Troblo (Glasilo Občine Velike Lašče), Odmeve (Glasilo Občine Loški Potok), Suhorobarja (Glasilo Občine Sodražica) in Dolenjski list.

V letih 2014 in 2015 se je inventarizirala večina gradiva in vnesla v muzejski dokumentacijski sistem Galis. Vanj je vnesenih 3.249 enot, od tega 57 enot strokovno-raziskovalnih nalog, v katere so vključene tudi vse diplomske, magistrske in doktorske študije, ter 662 enot periodike. 128 knjižnih enot še ni računalniško obdelanih.

Posebno mesto v knjižnici ima Strokovna knjižnica dr. Zmage Kumer s 1.221 enotami. Lastnica jo je zapustila Muzeju Ribnica v svoji oporoki. V njeni knjižnici so dela s področij etnologije, zgodovine, etnomuzikologije, slovenistike, nesnovne kulturne dediščine itd. Med njimi so številni separati, izrezki iz časopisnih člankov. Niso oštevilčeni, okvirna ocena je dodatnih 1.000 enot gradiva. Med gradivom v njeni zbirki imajo posebno mesto njene samostojne knjižne izdaje, skupaj 41 del.

Kljub temu da je knjižnica Muzeja Ribnica internega značaja, je po vnaprejšnjem dogovoru omogočena izposoja tudi zunanjim obiskovalcem. Čas izposoje gradiva je mesec dni. Izposoja poteka s pomočjo programa Galis. Na leto je okrog 30 zunanjih izposoj.

Knjižnica se ves čas dopolnjuje z domoznanskim gradivom starejših in novih izdaj ter z drugimi publikacijami, ki so potrebne za strokovno delo in preučevanje.

Vasja Pavlin

Spominska soba dr. Zmage Kumer

Muzej Velenje

Knjižnica: Ljubljanska cesta 54, 3320 Velenje
vodja knjižnice: Mateja Medved
telefon: 03 898 26 33
e-naslov: mateja.medved@muzej-velenje.si
spletna stran: www.muzej-velenje.si
Odprtost knjižnice: v delovnem času muzeja.

foto: B. Verbič

Velenjski grad, sedež Muzeja Velenje

Zdravilske bukve, biser muzejske knjižnice

Knjige iz premogovniške zbirke

foto: B. Verbič

Strokovna knjižnica Muzeja Velenje

Strokovna knjižnica Muzeja Velenje je specialna knjižnica s področja kulture. Nima statusa javne knjižnice in ni vključena v sistem COBISS, a njena vrata so vedno odprta tudi za zunanje uporabnike, ki si gradivo v »čitalnico« ali na dom lahko izposodijo v delovnem času muzeja oziroma po dogovoru. Gradivo uporabnikom posreduje kustos, ki ob drugih nalogah skrbi tudi za delovanje knjižnice, nabavo in zbiranje knjižnega in neknjižnega gradiva, medknjižnično izposajo ter za druge s knjižnico povezane dejavnosti. Knjižnica ima svoje prostore v Velenjskem gradu, v katerem je sedež Muzeja Velenje.

Čeprav je bil velenjski muzej ustanovljen leta 1957, je bila inventarna knjiga strokovne knjižnice »nastavljena« šele avgusta 1965. Prva leta delovanja muzeja so bila namreč namenjena predvsem obnovi grajske stavbe in postavitvi prve muzejske razstave o zgodovini premogovništva na Slovenskem. Tej temi je sprva prvenstveno sledila tudi nabavna politika knjižnice, in tako pod zaporedno številko ena v strokovni knjižnici Muzeja Velenje najdemo knjigo o rudarstvu.

Danes knjižnični fond obsega več kot 10.000 monografskih in periodičnih enot. V zadnjem času knjižnica največ publikacij pridobi iz izmenjavo med sorodnimi ustanovami in z darili posameznikov.

Po nekajletnem urejanju in popisovanju gradiva, ki še vedno poteka, so se v muzejski strokovni knjižnici izoblikovale tudi prve tematske zbirke gradiva (npr. bontoni, stare kuharske knjige itd.).

Knjižnico tvorita priročna knjižnica z najosnovnejšimi priročniki, enciklopedijami in slovarji ter strokovna knjižnica, ki pokriva področja, povezana z osnovno dejavnostjo muzeja. Posebna skrb je namenjena literaturi, ki se tematsko nanaša na muzejske zbirke, predvsem na premogovništvo, usnjarstvo in afriško umetnost. V t. i. premogovniški zbirki, ki je bila temelj strokovne knjižnice, je hranjenih veliko knjig starejšega datuma, prinesenih iz nekdanje knjižnice Premogovnika Velenje. Posebno mesto v tej zbirki imata knjižici Statuti združene bratovske skladnice Savinjske in Šaleške doline, Velenje 1895, ter pravilnik briketarne velenjskega premogovnika, v lasti Daniela pl. Lappa, iz leta 1906.

Pomembno vlogo v strokovni knjižnici ima domoznanska literatura. V tem oddelku z dovoljenjem avtorjev med drugim hranimo diplomske, seminarske in raziskovalne naloge s humanistično/družboslovno vsebino, tematsko vezane na Šaleško dolino. Posebna pozornost je posvečena primernemu hranjenju knjižnih raritet, med katerimi v knjižnici Muzeja Velenje izstopa rokopisna knjiga Zdravilske bukve z letnico 1879, ki jo je muzeju podarila gospa Anica Podlesnik iz Velenja, vnukinja avtorja, sicer krojača iz Tabora pri Vranskem.

Zadnja leta lahko obiskovalci Muzeja Velenje v poletnem času uživajo ob prebiranju knjig tudi v prijetnem hladu stoletnih grajskih zidov, v Muzejski čitalnici pod arkadami.

Mateja Medved

Igor Sapač,
Franci Lazarini,
*Arhitektura
19. stoletja
na Slovenskem*,
Ljubljana 2015

Cvetka Požar,
*Stoletje plakata:
Plakat 20. stoletja
na Slovenskem*,
Ljubljana 2015

Barbara Predan,
Špela Šubic,
*Niko Kralj: Neznani
znani oblikovalec*,
Ljubljana 2011

Muzej za arhitekturo in oblikovanje

Muzej za arhitekturo in oblikovanje je kot Arhitekturni muzej Ljubljana ustanovila Mestna občina Ljubljana leta 1972 in je imel svoje prve prostore v Plečnikovi hiši na Karunovi 4 v Ljubljani. Prevel je skrb za dragoceno mojstrovo zapuščino, ki je obsegala poleg same hiše tudi arhiv načrtov, skic in tudi obsežno zbirko knjig ter revij. Temelji muzejske knjižnice so zrasli iz Plečnikove knjižnice, skozi leta pa je zbirka naraščala. Poleg rednih nakupov so bile pomembne tudi zapuščine in donacije. Tako je v knjižnici gradivo arhitektov (Dušana Grabrijana, Janeza Forsterja, Iva Spinčiča, Draga Umka, Jaroslava Černigoja, Pavla Göstla, Stanka Rohrmana, Vladimirja Braca Mušiča), fotografov (Damjana Galeta, Stojana Kerblerja) in drugih donatorjev (Petra Krečiča, Staneta Bernika). Dragocen je tudi arhiv revije *Sinteza*, ki je izhajala med letoma 1964 in 1994.

Monografskih in serijskih publikacij je bilo vedno več, stiska s prostorom tudi vedno večja. S selitvijo muzeja v grad Fužine v Ljubljani leta 1992 je nove prostore dobila tudi knjižnica. Leta 1995 je bil prostor, velik okrog 60 m², opremljen s pohištvo, nastalim po načrtih oblikovalca Branka Uršiča. Poleg omar s knjižnimi policami je v prostoru tudi čitalnica s šestimi sedeži. Glavnina knjižnega gradiva je bila preseljena v grad Fužine, le Plečnikova knjižnica je ostala v njegovi hiši.

Leta 2010 je Arhitekturni muzej Ljubljana postal nacionalna institucija ter se preimenoval v Muzej za arhitekturo in oblikovanje. Plečnikova hiša z njegovo knjižnico pa je prešla v upravljanje Muzeja in galerij Mesta Ljubljane (MGML).

Muzej za arhitekturo in oblikovanje je osrednja slovenska ustanova za arhitekturo, urbanizem, vizualne komunikacije in industrijsko oblikovanje. Zato se zbirajo predvsem knjige s teh področij.

Knjižnica: Pot na Fužine 2, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice: Neli Grafenauer
telefon: 01 5484 281
e-naslov: knjiznica@mao.si
spletna stran: www.mao.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 10. do 14. ure.

Allgemeine Bauzeitung,
Vol 3/No 1-15, 1838

Poudarek je na slovenskih avtorjih in delih, nastalih v Sloveniji.

V muzeju je tudi kustodiat za fotografijo, zato je del knjižnice namenjen literaturi s tega področja. Knjižnično gradivo obsega približno 10.000 monografskih enot ter 4.500 enot serijskih publikacij. Pomemben del knjižnične dejavnosti je dokumentacija člankov, povezanih z muzejskimi področji. Muzejska hemeroteka – hramba dnevnih člankov iz glavnih slovenskih časnikov in revij – nastaja že od leta 1972.

Gradivo je namenjeno predvsem zaposlenim v muzeju, vendar je knjižnica odprta za javnost. Delovni čas knjižnice je od ponedeljka do petka, od 10. do 14. ure. Izposoja je vodena računalniško, članarine ni. Določene knjige se lahko izposodijo tudi na dom, revij se ne izposoja. Za izposoja je potrebna predhodna najava.

Neli Grafenauer

Foto: T. Porenta, 2011

Mestni muzej; pogled na knjižno zapuščino akademika, prof. dr. Uroša Kreka

Foto: S. Florjančič, 2015

Kovaški muzej; pogled na muzejsko knjižnico Kovaškega muzeja v Kropi

Muzeji radovljiške občine

Čebelarski muzej: Linhartov trg 1, 4240 Radovljica
Kustodinja mag. Tita Porenta
e-naslov: cebelarski.muzej@mro.si, tel. 04 5320 527

Mestni muzej: Linhartov trg 1, 4240 Radovljica
Kustodinja Katja Praprotnik
e-naslov: mestnimuzej@mro.si, tel. 04 5320 528

Kovaški muzej: Kropa 10, 4245 Kropa
Kustodinja Saša Florjančič
e-naslov: kropa@mro.si, tel. 04 533 72 01

Galerija Šivčeva hiša: Linhartov trg 22, 4240 Radovljica
Kustodinja Barbara Boltar
e-naslov: galerija@mro.si, tel. 04 5320 523

Spletna stran MRO: www.muzeji-radovljica.si

Muzeji radovljiške občine (MRO) so javni zavod, ki združuje pet muzejev: Čebelarski muzej, Mestni muzej, Muzej talcev, Kovaški muzej in Galerijo Šivčeva hiša.

Knjižnična dejavnost v MRO je organizirana v vsaki enoti posebej, na lokacijah sedežev muzejev. Muzejske knjižnice delujejo v sklopu muzejske oziroma galerijske dejavnosti in poslanstva posameznih muzejev. Podpirajo delovni in raziskovalni proces posameznih muzejev in zadovoljuje informacijske potrebe občanov občine Radovljica ter drugih uporabnikov. Dejavnosti muzejskih knjižnic MRO so: pridobivanje knjižnega in neknjižnega gradiva, vpis knjižničnega gradiva v akcisijsko knjigo, shranjevanje gradiva, posredovanje informacij o gradivu, založniška dejavnost, digitalizacija gradiva (v Galis, v COBISS v pripravi), posredovanje bibliografskih enot strokovnih delavcev za vnos v COBISS (v dogovoru z občinsko splošno knjižnico). V pripravi je tudi ureditev pedagoške sobe, v kateri bodo v sklopu pedagoških programov uporabnikom na voljo tudi knjige.

Posebnega knjižničarja nimamo. Za zbiranje, urejanje in posredovanje knjižničnega gradiva skrbijo kustodinjice posameznih muzejev. Kustodinja Čebelarskega muzeja je članica Sekcije za muzejske in galerijske knjižnice pri Skupnosti muzejev Slovenije, druge sodelujejo tudi na muzejskih knjižničnih sejnih, na katerih predstavljamo aktualno lastno založniško dejavnost.

Knjižnično gradivo muzejskih knjižnic MRO je dostopno v delovnem času kustosov, in sicer od torka do petka med 8. in 15. uro. Gradivo zunanjim uporabnikom po predhodni pisni najavi posreduje pristojni kustos in se ga lahko uporablja le v prostorih posameznega muzeja. Gradivo je mogoče tudi fotokopirati po veljavnih cenah MRO.

Vrste knjižničnega gradiva po posameznih enotah Čebelarski muzej zbira in hrani tujo strokovno literaturo s področja čebelarstva in izbrano tujo strokovno periodiko, domačo čebelarsko strokovno periodiko (Slovenski čebelar, Kranjska čbela ...), starejše čebelarske tiske (antikvarno gradivo), domačo strokovno literaturo s področja čebelarstva, publikacije čebelarskih združenj in društev, slikanice in knjige za pedagoške namene na temo čebelarstva, izdaje Čebelarskega muzeja (katalogi panjskih končnic, zborniki, bibliografije pristojnega kustosa), neknjižno gradivo (drobni tisk, hemeroteke, rokopisi, gradivo, pridobljeno na izobraževanjih). Ob koncu leta 2015 je bilo v akcisijski knjigi vpisanih 2.550 enot knjižnega gradiva.

Mestni muzej zbira in hrani domoznansko literaturo (strokovna in poljudna literatura o občinah Radovljica, Bled in Gorje, krajevne monografije), domačo in tujo strokovno periodiko in literaturo s področij muzeologije in varstva kulturne dediščine, domačo in tujo strokovno periodiko in literaturo s področja

Foto: T. Porenta, 2015

Čebelarski muzej; notranja naslovnica Goličnikovega prevoda priročnika Antona Janše: *Popolni nauk za čebelarje*. Celje, 1792.

Maruša Avguštin in Barbara Boltar: *Zbirka Ilustracij, stalna razstava knjižnih ilustracij Galerije Šivčeva hiša*. Radovljica: Muzeji radovljiške občine, 2003.

etnologije, domačo in tujo strokovno periodiko in literaturo s področij zgodovine in arhivistike, priročni knjižnico (slovarji, enciklopedije, leksikoni, priročniki, letna poročila in programi ...), literaturo, ki se nanaša na zbirko Anton Tomaž Linhart in 18. stoletje, knjižne zapuščine (osebna knjižnica skladatelja in akademika prof. dr. Uroša Kreka), knjižnico Muzeja talcev, neknjižno gradivo (drobni tisk, hemeroteka, rokopisi, gradivo z izobraževanj), izdaje Mestnega muzeja in skupne izdaje MRO (zbirka Naše mesto in ljudje, V zvezkov, vodniki po razstavah mestnega muzeja, zborniki, bibliografija pristojnega kustosa). Ob koncu leta 2015 je bilo v akcijijski knjigi vpisanih 1.347 enot knjižnega gradiva.

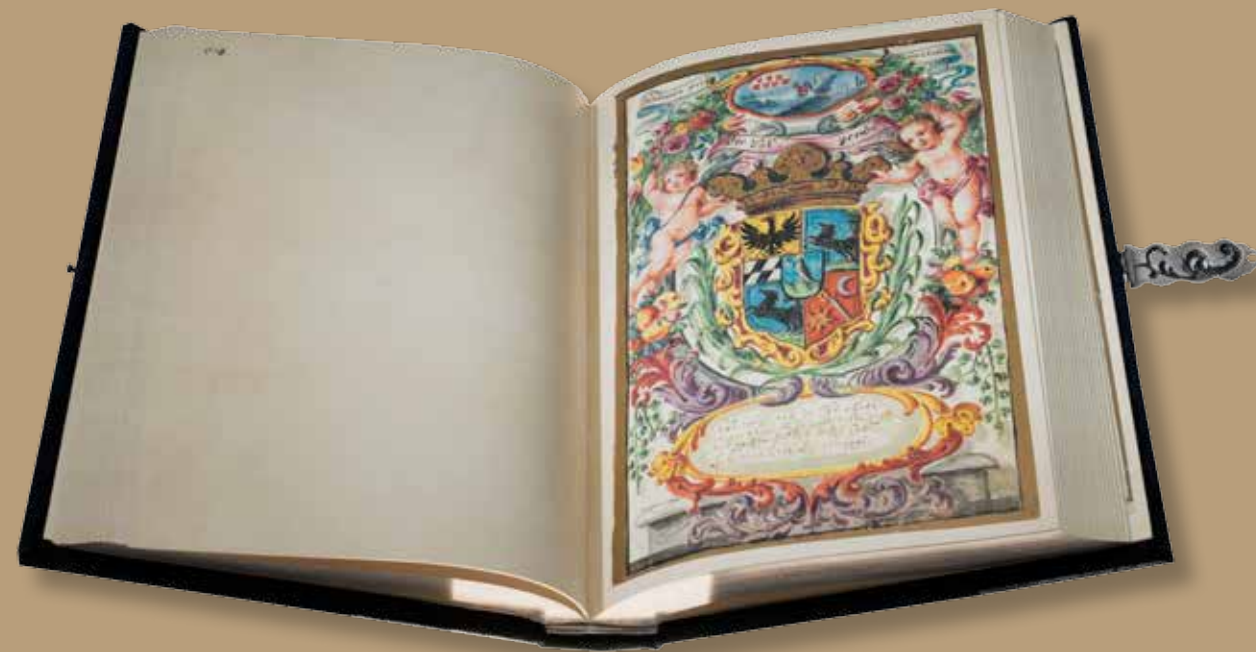
Kovaški muzej zbira in hrani domoznansko literaturo (krajevne monografije, strokovno in poljudno literaturo o dediščini železarstva in začetkih industrije v Kropi in Kamni Gorici ter literaturo o delovanju Kroparjev in Kamnogoričanov v slovenskem in evropskem prostoru), domačo in tujo strokovno literaturo o evropskem železarstvu, žebjarstvu in kovinski industriji, domačo in tujo strokovno literaturo in periodiko o evropskem umetnem kovaštvu, izdaje Kovaškega muzeja (katalogi razstav, Vigenjc, glasilo

Kovaškega muzeja), domačo in tujo strokovno periodiko s področij muzeologije, etnologije, zgodovine, varstva kulturne dediščine, knjižne zapuščine (knjige predvojne knjižnice Kovinarske zadruge Plamen), priročni knjižnico (slovarji, enciklopedije, leksikoni, priročniki), neknjižno gradivo (drobni tisk, hemeroteka, rokopisi, diplomske naloge). Ob koncu leta 2015 je bilo v akcijijski knjigi vpisanih 2.462 enot knjižnega gradiva.

Galerija Šivčeva hiša zbira in hrani domačo in tujo iteraturo s področja likovne umetnosti, razstavne kataloge in monografije umetnikov, domačo periodiko s področja likovne umetnosti (Likovne besede, Mars, Likovni svet), domačo periodiko s področja ilustracije (Otrok in knjiga), kataloge in druge publikacije o domači in tuji ilustraciji (Libri per Ragazzi, Bologna, BiB, Bratislava, Slovenski bienale ilustracije, Sarmede), knjige za otroke in mladino ter slikanice z ilustracijami domačih in tujih avtorjev. Ob koncu leta 2015 je bilo v akcijijski knjigi vpisanih 520 enot knjižnega gradiva.

Tita Porenta

Diznova kronika - ena od redkosti knjižnice Narodne galerije

Pogled na Narodno galerijo

foto: J. Dermastja

Narodna galerija

Knjižnica: Puharjeva ul. 9, 1000 Ljubljana

vodja knjižnice: Mateja Krapež

telefon: 01 24 15 420

e-naslov: knjiznica@ng-slo.si

spletna stran: <http://www.ng-slo.si/si/o-narodni-galeriji/knjiznica>

Odpričnost knjižnice: od torika do petka, od 11. do 13. ure.

Narodna galerija ima kot osrednja nacionalna ustanova za preučevanje likovne dediščine svojo specialno knjižnico. Njena glavna naloga je dopolnjevanje knjižničnega fonda s publikacijami in z drugimi informacijskimi viri, ki se vsebinsko navezujejo na umetnostno dediščino slovenskega etničnega ozemlja in srednjeevropskega kulturnega prostora. Knjižnica sistematično zbira gradivo, ki se navezuje na zbirke Narodne galerije, in se z nabavno politiko dotika znanstvenih področij, kot so umetnostna zgodovina, muzeologija, muzejska pedagogika in konservatorstvo ter restavratorstvo.

Knjižnica Društva Narodne galerije se je osnovala v predvojnem času z redkimi nakupi in darovi, strokovni delavci pa so literaturo pridobivali tudi z medknjižnično zamenjavo publikacij. Leta 1946, ko je Narodna galerija postala državna ustanova, je bila ena izmed njenih nalog tudi skrb za strokovno knjižnico. Kmalu po drugi svetovni vojni je bila po dolgoletnih prizadevanjih društvnikov Narodne galerije ustanovljena Moderna galerija, ki ji je Narodna galerija leta 1952 odstopila del svoje knjižnice. Galerijska knjižnica je imela prve prostore v palači Narodnega doma, ob selitvi v novo krilo leta 1995 pa je dobila svojo čitalnico in skladišče.

Velik del začetnega knjižničnega fonda predstavlja zbirka knjig, ki jo je galeriji prodala Marija Bele iz Ljubljane; le nekaj let kasneje je knjižnica odkupila še zbirko slikarja in galerijskega restavratorja Mateja Sternena. Knjižnica Narodne galerije ima že skozi vso svojo zgodovino zaupanje različnih darovalcev. Med večjimi in pomembnejšimi donacijami in volili so zbirke Trgovskega društva Merkur in Ljubljanskega kluba, Anteja Gabra, prof. Marjana in Bogomile Pogačnik, dr. Anice in dr. Emilijana Cevca, mag. Andreje Žigon, dr. Ksenije Rozman, obsežen je dar Mevlja in Bratina – donacija slovenskih izseljencev

iz Toronta –, med darovalci so tudi uporabniki knjižnice Narodne galerije.

Knjižnična zbirka danes obsega več kot 40.000 inventarnih enot, od tega okoli 600 naslovov serijskih publikacij, in zagotavlja strokovno podporo osnovni dejavnosti Narodne galerije. Knjižnični fond je obdelan v programu Infolit (gradivo, pridobljeno med letoma 1998 in 2002) in v sistemu COBISS (od leta 2003).

Knjižnica je sprva skrbela za različne zbirke, ki so se v teku let osamosvojile in so postale del oddelka dokumentacije. Še vedno pa skrbi za hemerotečno zbirko, ki je bila zasnovana že ob ustanovitvi galerije. V hemeroteki so hranjeni izrezki iz časnikov, spletne objave, magnetogrami televizijskih ter radijskih prispevkov in video ter zvočni posnetki. Starejše gradivo se hrani v mapah, od leta 2005 pa so dosegljivi tudi v elektronski podatkovni bazi. Gradivo vsebinsko zajema dejavnost Narodne galerije, starejšo likovno in arhitekturno dediščino na Slovenskem in kulturno politiko, ki se navezuje na muzejsko-galerijsko dejavnost in na varstvo likovne dediščine.

Knjižnica Narodne galerije je odprta za javnost in je kot informacijsko središče namenjena tako strokovni javnosti kakor ljubiteljem umetnosti. Knjižnično gradivo je zunanjim uporabnikom dostopno v čitalnici Narodne galerije.

Nataša Kovačič

Viri in literatura:
 Mojca Jenko, Rast dokumentacijskega in knjižničnega gradiva – nastajanje dokumentacijskega oddelka, Osemdeset let Narodne galerije. 1918–1998 (ur. Ferdinand Šerbelj), Ljubljana 1998, str. 237–246.
 Inventarna knjiga v knjižnico vpisanih knjig, knj. 1: Seznam inventarnih števil knjig, ki so bile izročene Moderni galeriji, 30. 5. 1952. Prejemno potrdilo [o vračilu knjig Narodni galeriji], 11. 7. 1958.

foto: arhiv NMS

Čitalnica Narodnega muzeja Slovenije

foto: arhiv NMS

Pogled na police s starejšim gradivom

foto: arhiv NMS

Police s knjižnim gradivom

foto: arhiv NMS

Doktorska listina
(diploma)
Franceta Prešerna
iz leta 1828

Narodni muzej Slovenije

Knjižnica: Prešernova 20, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice: Barbara Rogač
telefon: 01 241 44 67
e-naslov: citalnica@nms.si

spletna stran: http://www.nms.si/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=62&Itemid=143&lang=sl

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 8. do 15. ure.

V poletnem času, od 15. julija do 20. avgusta,
je čitalnica odprta od 9. do 14. ure.

Pred prazničnimi dnevi je urnik prilagojen.

Število čitalniških mest: 11

Zgodovina knjižnice sega v leto 1821, ko je bil na pobudo kranjskih deželnih stanov ustanovljen Kranjski stanovski muzej (Krainisch Ständisches Museum).

Muzej je imel takrat kompleksen značaj, zato starejše publikacije niso le s področja humanističnih in družboslovnih ved, ampak tudi naravoslovnih.

Danes je Knjižnica Narodnega muzeja Slovenije največja javna specialna knjižnica in je uvrščena med kulturno dediščino. Za študijske namene je mogoče uporabljati starejše gradivo in tiske posebnega zgodovinskega pomena. Od starejšega gradiva moramo omeniti inkunabule, Valvasorjeve tiske, drobno gradivo, rokopisne zbirke (Valentin Vodnik, France Prešeren). Pomembne so tudi publikacije zasebnih kranjskih knjižnic (barona Jožefa Kalasanca Erberga iz Dola pri Ljubljani, Antona Auersperga, Karla Dežmana, Miroslava Premruja, Jakoba Zupana in Josipa Kende) in društvenih knjižnic (Historično in Muzejsko društvo za Kranjsko). Nekaj raritet je zanimivih ne le zaradi vsebine, častitljive starosti, redkosti, ampak tudi zaradi posebnih platnic, svoje velikosti, zlatih obrez, ekslibrisov, bogatega okrasja ipd. V knjižnici je trenutno preko 250.000 knjižničnih enot (zvezkov), od tega okrog 70.000 posameznih naslovov (sistem COBISS).

V knjižnici se redno pripravljajo t. i. akcesije, tedenske knjižne novosti, ki so na ogled vsako sredo v čitalnici, in vitrine meseca, manjše mesečne razstave. Te se

dotikajo različnih tem, kot so npr. lov, telovadna društva, stare kuharice, nakit, šolstvo, vreme, pratike, prazniki, olimpijada ...

Sodobna literatura v knjižnici je predvsem s področij, ki jim je namenjena matična ustanova: arheologija, numizmatika, uporabna umetnost, kulturna zgodovina, muzeologija in konservatorstvo. Večino publikacij se pridobi z zamenjavo s sorodnimi slovenskimi in predvsem tujimi ustanovami (30 držav). Poleg katalogov občasnih razstav zamenjujemo tudi več periodičnih oziroma serijskih publikacij.

Večina knjižničnega gradiva je najdljivega v sistemu COBISS. Starejši knjižnični katalog do leta 1945 je dostopen na naslovu <http://www.nms.si/nmslike/>. Knjižnica ima vpisanih blizu 2.500 članov, povezana je z brezžičnim omrežjem Libroam, omogočen pa je tudi dostop do baze JSTOR.

Urša Pajk

Viri in literatura:
Branko Reisp, Knjižnica Narodnega muzeja v Ljubljani, Ljubljana 1976.
Peter Petru in Matija Žargi, Narodni muzej v Ljubljani, Ljubljana 1983.
Anja Dular, Knjižnica Narodnega muzeja Slovenije, Skrito znanje (ur. Maja Vavtar, Marjeta Oven, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, r. k.), Ljubljana 2013.

Obalne galerije Piran

Knjižnica: Tartinijev trg 3, 6330 Piran - Pirano
vodja knjižnice: dr. Majda Božeglav Japelj
telefon: 05 62 74 080
e-pošta: majda.bozeglav-japelj@obalne-galerije.si
spletna stran: <http://www.obalne-galerije.si/>
Odprtost knjižnice: po predhodnem dogovoru.

Foto: J. Rusjan

Foto: J. Rusjan

Obalne galerije Piran so osrednja galerijska ustanova na Primorskem, ki v sklopu nalog javne službe na področju likovne dejavnosti vzdržuje tudi strokovno knjižnico. Njen fond je nastajal in se širil vse od ustanovitve galerij leta 1974, vzporedno z intenzivno galerijsko dejavnostjo. Vsebuje bogato zbirko razstavnih katalogov in drugo strokovno literaturo o sodobni vizualni umetnosti; slednja je plod izmenjave med muzeji in galerijami.

Razstavniki so vodeni po interno prirejenem sistemu in predstavljajo osnovo obdelave posameznih razstavnih akcij, zato se hranijo na Oddelku za dokumentacijo; ta zbira in hrani tudi enote neknižnega gradiva (plakate, vabila, zgibanke, diase, videe, DVD-je ...) in hemeroteko. Vrednost omenjenega fonda najdemo v nekaterih danes že redkih izvodih katalogov, kot so Robert Mapplethorpe, Piranesi v Piranu, Georg Baselitz, Markus Lüpertz ali Herman Pečarič.

Drugi del knjižnega fonda je shranjen v prostorih kustosov in v njem so zlasti naslovi o moderni in sodobni likovni umetnosti, med katere uvrščamo izbrane tuje in domače serijske publikacije. Poleg

velikega števila dragocenih tujih publikacij, pridobljenih z izmenjavo s sorodnimi tujimi in domačimi ustanovami, sodijo v ta nabor tudi unikatne enote s starejšo umetnostnozgodovinsko vsebino, kot je nedvomno zbirka sedemnajstih zvezkov grafičnih faksimilov Iconotheca Valvasoriana. Leta 2009 jo je ustanovi podarila Fundacija Janeza Vajkarda Valvazorja pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Specialna knjižnica Obalnih galerij Piran ima sicer značaj interne knjižnice zaprtega tipa, kot podpora raziskovalni dejavnosti zaposlenega strokovnega kadra, vendar je dostop do knjižničnega fonda omogočen tudi zunanjim uporabnikom. Zadnja leta je čedalje več zanimanja zanj zlasti med dijaki srednjih šol, študenti, raziskovalci humanističnih strok in likovnimi umetniki. Prednostne naloge galerijske ustanove so, da knjižno zbirko v prihodnje obdelava po pravilih bibliotekarske stroke in tako zagotovi strokovne ter tehnične pogoje za razširitev kroga njenih potencialnih uporabnikov.

Majda Božeglav-Japelj

Pilonova galerija Ajdovščina

Knjižnica: Prešernova ulica 3, 5270 Ajdovščina
 telefon: 05 368 91 77
 e-naslov: pilonova.galerija@siol.net
 spletna stran: www.venopilon.com
 Odprtost knjižnice: knjige so na vpogled in
 izposajo od torka do petka, od 9. do 12. ure,
 izven urnika pa po predhodni najavi.

Pilonova galerija Ajdovščina se ponaša z bogato knjižnico, v kateri so tudi redkosti, jih je težko najti v splošnih knjižnicah na Goriškem ali drugje po Sloveniji. Knjižnično gradivo izhaja že iz predzgodovine same galerije, torej iz zapuščine Vena Pilon – sestavljajo ga publikacije iz časa med obema vojnoma ter obdobja po drugi svetovni vojni. Knjižnica se širi vse od svoje ustanovitve: že štiri desetletja se na njenih policah sistematično zbirajo publikacije, ki orisujejo goriško (in primorsko) umetnost 20. stoletja. Ob njih so zamejske in italijanske tiskane izdaje, ki se navezujejo na naš kulturni krog, med njimi so sodobne monografije o tržaških umetnikih iz Fondazione CRTrieste in številni katalogi, ki jih je galerija preko razstavnih projektov ter izmenjav pridobila iz galerij in muzejev v Italiji.

Znaten del knjižnice pa predstavljajo dela iz starejše in sodobne slovenske umetnosti (na primer Špelca Čopič, Slovensko slikarstvo iz leta 1966 in knjige v zbirki Ars Sloveniae (MK Ljubljana 1967-1972); Gotsko kiparstvo, arhitektura in stensko slikarstvo, Baročno kiparstvo in arhitektura ter Marijan Zadnikar, Romanska umetnost), evropske zgodovine umetnosti (med drugimi Bernard S. Myers in Trewin Copplestone, The History of Art, Dorset Press New York, 1990 ter pregledi umetnostnozgodovinskih obdobj zbirke Taschen) in lokalne zgodovine. Na knjižnih policah je več kot 40 raznovrstnih strokovnih revij s področij

kulture in umetnosti – obiskovalci lahko brskajo tudi po „starem tisku“, tako so poimenovane publikacije, izdane pred prvim desetletjem po drugi svetovni vojni in v prvem desetletju po njem (na primer France Stele, Slovenski slikarji iz leta 1949 in Likovni svet iz 1951). Na vpogled so tudi štiri knjige prestižne izdaje prvega celovitega prevoda Valvazorjeve Slave Vojvodine Kranjske. Nešteti katalogi in zbirke, knjige, stari tiski, časopisi in revije skupaj presegajo 11.000 enot.

Publikacije galerijske knjižnice, ki pokrivajo specializirano področje umetnosti, so namenjene predvsem študentom umetnostnih in kulturoloških smeri, dijakom in šolarjem, seveda pa tudi ljubiteljem umetnosti. Gradivo, potrebno za študij, si je mogoče izposoditi tudi na dom.

Tina Ponebšek

Pokrajinski muzej Celje

Interna knjižnica:
Trg Celjskih knezov 8, 3000 Celje
vodja knjižnice: Jože Rataj
telefon: 03 428 09 64
e-naslov: joze.rataj@pokmuz-ce.si
spletna stran: <https://www.pokmuz-ce.si>

Pokrajinski muzej Celje sodi med najstarejše tovrstne ustanove na slovenskih tleh. Že 3. septembra 1880 je občinski svet sprejel sklep o ustanovitvi muzeja in dodelitvi prostorov ter imenoval petčlanski komite, da organizira vsa potrebna dela v zvezi z opremo in s postavitvijo zbirke. Med pripravami je prvi kustos muzeja E. Riedl začel zbirati poleg muzealij tudi arhivalije in knjige. Tako so nastali zametki kulturnih ustanov, ki so se osamosvojile šele po drugi svetovni vojni.

Prelomnico je pomenilo leto 1946, ko se je muzej preselil v stavbo Stare grofije in je istega leta nastala še Študijska knjižnica Celje. Ta si je skupaj z muzejem razdelila knjižni fond, ki je nastajal skozi desetletja delovanja Muzejskega društva Celje. Z muzejskim in s knjižnim gradivom je bilo združeno še arhivsko gradivo, vendar je bilo to po letu 1960 predano novonastalemu Zgodovinskemu arhivu Celje. V muzeju je ostal del knjižnega gradiva, ki je bil povezan neposredno z muzejsko dejavnostjo in muzejskimi zbirkami. Knjižnično gradivo v takratnem Mestnem muzeju v Celju je bilo osredotočeno na področja arheologije, numizmatike, etnologije in umetnostne zgodovine.

V prvih inventarnih knjigah za muzejsko knjižnico zasledimo podatke o načinu pridobivanja strokovne literature v knjižnici. Največ je bilo daril, sledijo zapuščine, del gradiva pa je bil pridobljen iz OZC (zbirnega centra). Leto 1965 je prineslo preimenovanje Mestnega muzeja v Celju v Pokrajinski muzej Celje in urejeni so bili novi upravni prostori v prizidku Stare grofije. Tu je svoje mesto našla muzejska knjižnica.

Knjižnica Pokrajinskega muzeja Celje je specialna knjižnica, namenjena strokovnemu delu muzeja. Knjižnično gradivo obsega strokovno literaturo, periodične publikacije, strokovne revije, razstavne kataloge, monografske publikacije s področij arheologije, numizmatike, zgodovine, umetnostne zgodovine, uporabne umetnosti, etnologije in muzeologije. Knjižnično gradivo pridobiva z nakupi, izmenjavami in darili. Pri izmenjavi prevladujejo predvsem tiste z muzejskimi ustanovami v tujini in doma. Posebna pozornost je usmerjena na periodične publikacije. Trenutno je v knjižnici 11.698 enot gradiva.

Knjižnica je internega značaja in ni vključena v knjižnični sistem COBISS. Knjižnično gradivo je dostopno za strokovno javnost v muzejski knjižnici.

Jože Rataj

Pokrajinski muzej Kočevje

Interna knjižnica:
Prešernova ulica 11, 1330 Kočevje
telefon: 01 89 50 303

e-naslov: info@pmk-kocevje.si

spletna stran: www.pmk-kocevje.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka,
od 7. do 15. ure, sobota od 10. do 13. ure,
izven delovnega časa po dogovoru.

Foto: I. Kordiš

Knjižnica Pokrajinskega muzeja Kočevje je interna knjižnica. Prostore ima v drugem nadstropju Šeškovega doma, kjer muzej domuje od leta 1963. Hkrati so to tudi prostori kustodiatov. Zbira, hrani in ureja knjižno in neknjižno gradivo o krajevni zgodovini, arheologiji, zgodovini, etnologiji, umetnostni zgodovini, kulturni zgodovini, geografiji, in tudi revijalno gradivo, periodični tisk ter časopisno gradivo.

Gradivo je razdeljeno na pet sklopov: časopisno gradivo, digitalno gradivo, hemeroteka, publikacije, povezane z delovnim območjem muzeja, ter splošno gradivo. Predstavlja strokovno oporo osnovni dejavnosti muzeja.

Gradivo knjižnice je dostopno tudi vsem drugim uporabnikom, ki potrebujejo strokovno in znanstveno literaturo. Ogledati si ga je mogoče v prostorih muzeja in ga ne izposojamo. Za ogled je potrebna predhodna najava.

Knjižnica ima izdelan abecedni imenski katalog. Leta 1992 je bila zasnovana hemeroteka, ki hrani izrezke iz časnikov, časopisov in revij o dogodkih na širšem območju Kočevske in delovanju muzeja. Posebej se osredotočamo na publikacije, ki so vezane na delovno območje muzeja in na muzejsko delo. V naši knjižnici hranimo tudi nekatere redkosti, na primer vezani časopis Edinost, glasilo kanadskih Slovencev. Večino gradiva pridobimo z zamenjavami ali darili.

Vesna Jerbič Perko

Vir: Arhiv Pokrajinskega muzeja Kočevje

Pokrajinski muzej Maribor

Knjižnica: Grajska ulica 2, 2000 Maribor
 vodja knjižnice: Drago Oman
 telefon: 02 228 35 51
 e-naslov: drago.oman@maribor.si
 spletna stran: www.museum-mb.si

Pokrajinski muzej Maribor danes sicer hrani muzealije, ki so jih po prvi svetovni vojni Muzejsko društvo v Mariboru, Zgodovinsko društvo za Slovensko Štajersko in Škofijski muzej v Mariboru združili v enotno muzejsko zbirko,¹ vendar pa je zgodovina knjižnega fonda omenjenih ustanov tekla ločene poti. Posebej pomembna je bila zgodovina Knjižnice Zgodovinskega društva za Slovensko Štajersko.²

Knjižnica Pokrajinskega muzeja Maribor je ob koncu leta 2015 zajemala nekaj več kot 17.000 zvezkov. Vsebinsko knjižnega fonda so ves čas narekemale predvsem strokovne potrebe posameznih kustosov. Tako je muzej v šestdesetih letih prejšnjega stoletja uvedel izmenjavo strokovne literature s številnimi evropskimi muzeji in ustanovami pretežno s področja arheologije, v zameno pa smo pošiljali na njihove naslove Časopis za zgodovino in narodopisje, ki ga nam v te namene še danes brezplačno posreduje Zgodovinsko društvo v Mariboru. Raziskovalno delo kustosov in oblikovanje posameznih muzejskih zbirk se posledično zrcalita tudi v razmeroma bogatem knjižnem fondu s področij zlatarstva, modnih oblačil in uniform, farmacije, pohišstva, arheologije itd.

Dotok knjižnega gradiva tudi danes v večini predstavlja literatura, ki nam jo kot izmenjavo posredujejo sorodne ustanove iz Slovenije in Evrope. Manjši del dotoka predstavlja nakup, še manjši pa donacije, čeprav se občasno zgodijo pomembne. Tako je na primer graški profesor dr. Kurt Woissetschläger leta 2006 podaril muzejski knjižnici več kot sto publikacij s področja kulturne zgodovine, leta 2003 pa je iz zapuščine

Inge Minařik prišlo v muzejsko knjižnico Matthiolijevo delo Kräuterbuch iz leta 1563. V zadnjem obdobju je letni prirast knjižnega fonda 250 do 300 enot letno. Poleg številne periodike s področij arheologije, etnologije, umetnostne zgodovine, zgodovine in farmacije pa hrani knjižnica tudi knjige, ki so zanimive ali celo razmeroma redke v slovenskem prostoru. Leta 1957 je ob prevzemu lekarniške zbirke prišlo iz Farmacevtskega društva v Mariboru v muzej tudi nekaj dragocenih farmakopej, kot na primer 1. in 2.-3. del dela Kräuter-Buch, ki ju je napisal D. Iacob Theodor Tabernaemontani in sta izšla leta 1664 v Baslu.

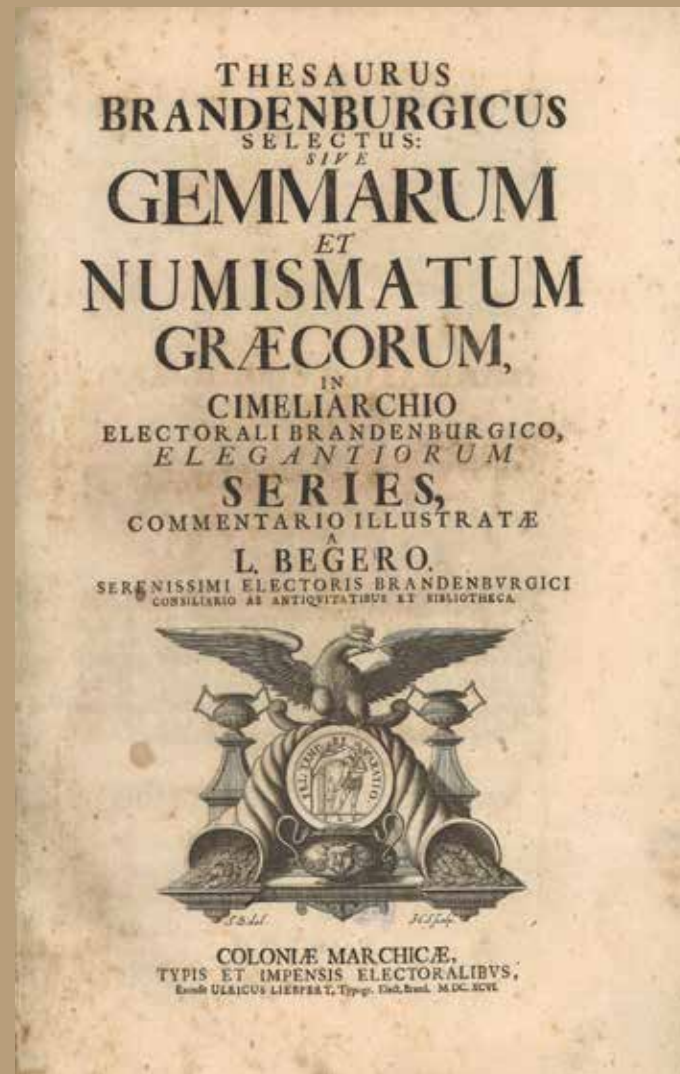
Za slovensko jezikoslovje zanimiv je Deutsch-windisches Wörterbuch izpod peresa Oswalda Gutschmanna iz leta 1789. Med redkejša dela uvrščamo tudi delo Josepha Franza Kaisera z naslovom Lithographirte Ansichten der Steyermärkischen Städte, Märkte und Schloßer iz leta 1832. Iz leta 1919 je delo Hinka Smrekarja Henrik Smrekar – črnovojnik.

Leta 2006 je knjižnica pri celoviti prenovi dobila tudi centralni prostor. V njej je zagotovljeno čitalniško mesto za zunanje uporabnike, saj knjig ne izposojamo. Do leta 1989 so bile knjige popisane v inventarnih knjigah, ni pa bilo kataloga knjižnega fonda. Tega leta je knjižničarsko delo kot dodatno nalogo prevzel muzejski pedagog in jo opravlja še danes. Leta 1990 smo začeli izdelovati interni računalniško vodeni katalog knjižnega fonda.

Drago Oman

¹ Drago Oman, Ob šestdesetletnici muzejskih zbirk v prostorih mariborskega mestnega gradu, Argo, 42/1, 1999, str. 9-17.

² Irena Sapač, Mejniki v razvoju Univerzitetne knjižnice Maribor od leta 1903 do leta 2002, 100 let Univerzitetne knjižnice Maribor, 1903-2003: Jubilejni zbornik (ur. Vlasta Stavbar in Sandra Kurnik Zupanič), Maribor 2003, str. 25-70.

D. Iacob Tabernaemontani: *New und vollkommen Kräuter-Buch: das ander und dritte theil*, Basel 1664.

Pokrajinski muzej Ptuj - Ormož

Knjižnica: Muzejski trg 1, 2250 Ptuj
vodja knjižnice: Martin Šteiner
telefon: 02 787 92 40
e-naslov: martin.steiner@pmpo.si
spletna stran: www.pmpo.si
Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka,
od 8. do 10. ure in od 12. do 15. ure.

Stara inventarna knjiga

Stara muzejska knjižnica

Stara modrost pravi, da imajo kralji in knjige veliko moč, vendar kralji umirajo. Ob ustanovitvi ptujskega muzeja 1893. je nastala tudi muzejska knjižnica kot enakovreden dejavnik, ki bo zagotavljal funkcioniranje muzeja v vsem njegovem obsegu. Nesporne zasluge za nastanek muzejske knjižnice grede polihistorju in zbiralcu Francu Ferku, ki je ob muzejskih predmetih podaril muzeju tudi knjižni fond z okrog 4.000 knjigami. Tako je nastala Ferkova muzejska knjižnica, ki je bila nekako osrednja strokovna ptujska knjižnica in je po drugi svetovni vojni predstavljala temelj za nastanek Študijske knjižnice; ta je od muzejske knjižnice prevzela tudi zajeten fond gradiva.

»Danes so knjige v neurejenem stanju ter razbite v spodnjih prostorih ter na gradu,« je pisal o muzejski, Ferkovi knjižnici v publikaciji ob 30-letnici Študijske knjižnice Jakob Emeršič. Z ustanovitvijo Študijske knjižnice muzejska knjižnica sicer ni prenehala obstajati, samo fond knjig in drugega gradiva ni bil sistematično urejen in tudi ustreznih prostorov ni bilo. Knjižnica je domovala po vsem muzeju, po različnih oddelkih in v takem stanju, da pravega pregleda nad literaturo ni imel nihče. V razsutem stanju je bilo tudi preostalo gradivo, ki bi ga muzejska knjižnica morala hraniti in urejati – drobni tisk, plakati itd. Drugi problem je bil kader – ni bilo strokovnega delavca bibliotekarja, ki bi skrbel za knjižnico, jo ustrezno koncipiral, skrbel za nabavo, obdelavo in izposajo gradiva.

Šele od leta 2001 lahko govorimo o strokovni urejenosti knjižnice. Takrat je muzejska knjižnica dobila bibliotekarja in začelo se je strokovno bibliotekarsko urejanje knjižnice ter razvrščanje monografskih in serijskih publikacij in tudi kreiranje lastne baze znotraj knjižničnega sistema COBISS.

Plakat

V tem kontekstu je pomembna tudi sprememba ustanovitvenega akta muzeja iz leta 2002, ki je kot popolnoma nov in samostojen oddelek postavil tudi muzejsko knjižnico.

Muzejska knjižnica ima status javne specialne knjižnice in je polnopravni član sistema COBISS. Knjige so razvrščene po UDK-sistemu in v prostem pristopu.

Trenutno ima muzejska knjižnica okrog 20.000 knjižnih enot (periodika, monografije), od tega je precej starejšega gradiva; predvsem izstopa t. i. Biblioteka Skrabariana (knjižnica nekdanjega upravnika muzeja Viktorja Skrabarja).

Knjižnica zbira gradivo s področja muzejskih strok: arheologije, etnologije in kulturne antropologije, kulturne zgodovine, restavracije, umetnosti, zgodovine in muzeologije.

Martin Šteiner

Literatura:
Martin Šteiner, Muzejska knjižnica, Zbornik Pokrajinskega muzeja Ptuj (ur. Andrej Brence, Pokrajinski muzej Ptuj), Ptuj 2003.

Knjižnica

Levinus Lemnius, *Levini Lemnii medici Zirizæi Occulta naturæ miracula ...*, Antwerpen 1559. Podoba knjige – platnici leseni, prevlečeni s pergamentom z ornamenti v slepem tisku, v osrednjem delu prednje platnice črn grb z napisom VATPP(!?), kovinska zaklepa (medenina) na stranskem robu se zapirata od spodaj navzgor, gibljivi deli zapirala usnjeni.

Pomorski muzej – Museo del mare »Sergej Mašera« Piran – Pirano

Knjižnica: Cankarjevo nabrežje 3, 6330 Piran
 vodja knjižnice: Igor Presl
 telefon: 05 6710040
 e-naslov: igor.presl@guest.arnes.si
 spletna stran: <http://www.pomorskimuzej.si/>
 Odprtost knjižnice: vsak delovnik od 9. do 13. ure.

Nastanek in razvoj muzejskih knjižnic je največkrat povezan z razvojem matične ustanove, saj je študij strokovne literature pogoj in eden od pomembnih načinov dela muzejskih delavcev. Knjižnico Pomorskega muzeja »Sergej Mašera« Piran odlikuje njena dvojnost, saj združuje knjižni fond stare piranske mestne knjižnice (Biblioteca civica), ki je bil leta 1954 nameščen v iste prostore kot Mestni arhiv in takrat ustanovljeni Mestni muzej, in sodobno knjižnico z referenčnim gradivom predvsem pomorske tematike in v muzeju zastopanih humanističnih ved, tj. zgodovine, etnologije, arheologije in zgodovine umetnosti.

Podatkov o nastanku piranske mestne knjižnice ni mnogo. Tudi o t. i. Akademiji zapletenih (Accademia degli Intricati), v okviru katere naj bi se knjižnica formirala, govori le zbirka pesmi iz leta 1678, ki opeva njenega takratnega predstojnika in navaja imena nekaterih članov. Že v 17. stoletju naj bi Piran torej imel javno knjižnico, ki si je bogatila knjižni fond predvsem z darovi meščanov. Naslednje, razsvetljsko stoletje je prineslo tudi nov tip knjižnice, ki se je v marsičem razlikoval od prejšnjih muzejsko-kuriozitetnih zbirk na dvorih in raziskovalno-študijskih knjižnic, služil pa je predvsem civilizatorskim vzgibom meščanstva. Hitro razvijajočega se piranskega srednjega razreda niso zanimale samo temeljne

razsvetljske in revolucionarne vrednote (enakost, svoboda, bratstvo), čarodejna formula, s katero so francoski socialisti hoteli dvigniti svet s tečajev, temveč tudi obča svetovnonazorska in znanstvena vprašanja. Leta 1777, ko je prvič v zgodovini lahko tudi človek iz ljudstva verjel, da z znanjem lahko vpliva na lastno prihodnost, oblast in naravo, se je piranska akademija preimenovala v Kmetijsko akademijo (Accademia Agraria). Leta 1818 je bil knjižni fond, za katerega je od tedaj skrbela javna šola (Scuola pubblica principale), natančno popisana. Knjižnica je prosperirala v drugi polovici 19. stoletja po zaslugi bibliotekarja Stefana Rote. Leta 1891 so ji pridružili starejši arhivski fond in do leta 1932 je oboje vodil Domenico Vatta. Bibliotekar Antonio Petronio leta 1951 navaja, da knjižni fond mestne knjižnice obsega 5477 del v 11.265 zvezkih. Knjižnica se je zatem še nekajkrat selila, nazadnje leta 1954 v palačo Gabrielli. Po dveh letih se je ločila od muzeja kot samostojna ustanova. Knjižni fond stare mestne knjižnice pa je ostal pod okriljem in v prostorih muzeja.

Staro piransko mestno knjižnico bi lahko uvrstili med splošnoizobraževalne. Prevladuje leposlovje v italijanskem jeziku, obsežen je delež domoznanske literature, številna so tudi zgodovinska dela, ki večinoma obravnavajo zgodovino Italije in Beneške

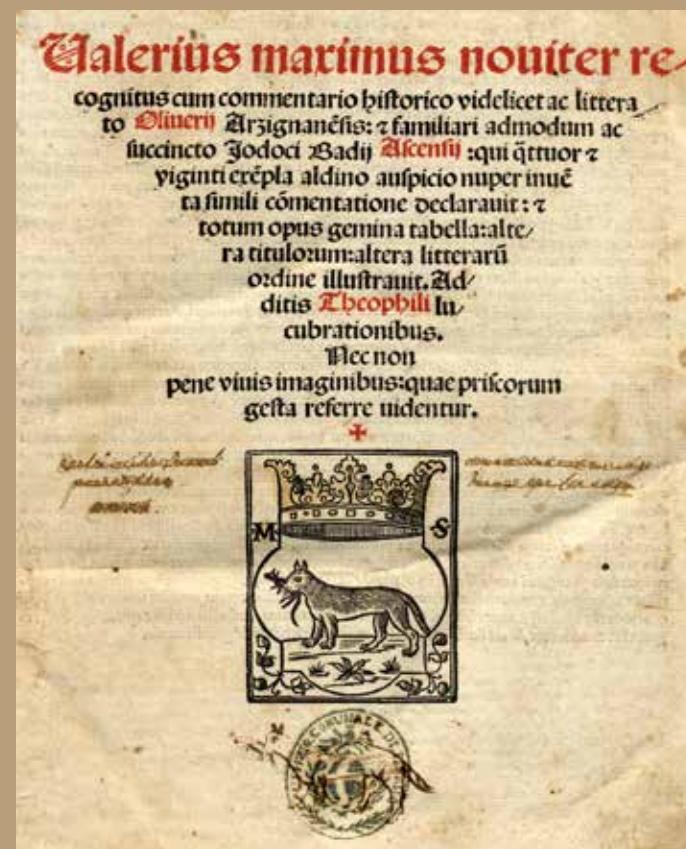

Pietro Coppo, *De Summa totius orbis, Tabulae*, Venezia 1524–1526. Geografska karta Istre, koloriran lesorez, 1525.

Giovanni Cottunio, *Commentarii lucidissimi in octo libros Aristotelis De physico auditu ...*, Padova 1648. Frontispic.

Valerius Maximus, *Valerius Maximus noviter recognitus cum commentario historico ...*, Venezia 1518. Naslovna stran, tiskarski oziroma založniški signet Melchiorreja Sesse.

republike, pa tudi nekatere enciklopedične zbirke (vključno z razsvetljensko Encyclopédie Méthodique) ter različni leksikoni in slovarji. Knjižnica poseduje tudi nekaj izjemnih geografskih del, kot npr. Coronellijeva Atlante Veneto in Globi ter seveda znamenito *De summa totius orbis* Pietra Coppia. Nič manj zanimive niso knjige s teološko vsebino, knjige o ekonomiji, pravi, filozofiji in umetnosti.

Pomemben fond medicinske literature (več kot 800 zvezkov) je leta 1870 podaril piranski zdravnik Varini. Tudi delež knjig, tiskanih v 16. stoletju, ni zanemarljiv (katalog z razširjenimi bibliografskimi opisi in s slikovno dokumentacijo je dostopen na: <http://www.pomorskimuzej.si/sl/texts/show/23>). Današnje obiskovalce najbolj zanima domoznanstvo. Ta del knjižnice so sprva imenovali *Storia patria*, kasneje pa so ga preimenovali v *Istria*, čeprav knjige ne govorijo samo o tej pokrajini. Kriteriji za uvrstitev knjig med domoznanske niso znani in verjetno niso bili natančno definirani. Vzroke za geografsko omejitev pa morda najdemo v naslovu enega od katalogov: *Sezione Storia patria* (Prov. ex Irred. e Dalmazia). Delež literature z iredentistično vsebino je namreč velik. Čeprav muzejske knjižnice običajno nimajo množičnega kroga uporabnikov, saj hranijo večinoma strokovno in specializirano knjižno gradivo, oddelek *Istria* privablja širok spekter bralcev.

Od leta 1997 je muzejska knjižnica polnopravna članica knjižničnega informacijskega sistema na platformi COBISS in tudi z antikvarnim gradivom sodeluje v sistemu vzajemne katalogizacije (<http://www.cobiss.si/>).

Igor Presl

Marcantonio Sabellico, *Croniche che tractano de la origine de Veneti, e del principio de la cita ...*, Milano 1507–1508. Vodni znak.

Pomurski muzej Murska Sobota

Knjižnica: Trubarjev drevored 4, 9000 Murska Sobota
vodja knjižnice: Franc Kuzmič
telefon: 02 535 14 57, 02 527 27 06
e-naslov: franc.kuzmic@guest.arnes.si
spletna stran: <http://www.pomurski-muzej.si>
Odpričnost knjižnice: v delovnem času muzeja.

Knjižnica Pomurskega muzeja v Murski Soboti ima svoje korenine že v knjižnici Prekmurskega muzejskega društva, ki je bilo ustanovljeno leta 1935. Vabilo za zbiranje knjig na terenu je objavil takratni tednik Novine. Dijaki in študentje so začeli zbirati po terenu, in tako je bila 13. in 14. avgusta 1932 v gimnazijski telovadnici v Murski Soboti razstava redkih prekmurskih knjig, ki sta jo pripravila Vilko Novak in Ivan Zelko. Do ustanovitve muzejskega društva so bile te knjige shranjene v Našem domu v Črenšovcih.

Z ustanovitvijo Pokrajinskega muzeja leta 1955, ki pa je začel delovati 1956, se je začela iz nič oblikovati še knjižnica. V register knjižnic občine Murska Sobota je bila vpisana kot strokovna priročna knjižnica. Imela je inventarno knjigo in priročni listkovni katalog.

Leta 1983 se je muzej odločil, da knjižni fond preuredi v skladu z UDK. Strokovno pomoč je nudila Pokrajinska in študijska knjižnica. Celotni fond (okrog 2.100 enot) je bil pregledan, selekcioniran, na novo inventariziran, obdelan po sistemu UDK in nameščen v omare ter delno tudi na police za prosti pristop.

Zaradi denarnih težav knjig niso kupovali sistematično in ta vrzel se pozna še danes. Leta 1992 je knjižnica dobila svoj osrednji prostor, v katerem je tudi čitalnica.

Knjige so na policah razvrščene po sistemu UDK. Vsak kustodiat pa ima knjige s svojega strokovnega področja pri sebi. Knjižnica je zaradi prostorske stiske še vedno decentralizirana, kar pa je kvečjemu prednost. Tudi tam so knjige razvrščene po UDK. Izposoja je urejena centralno, torej enotno in na enem mestu. Knjižno gradivo, ki je manj frekventno, je shranjeno v depozu, prav tako po UDK.

Knjižnica zbira tudi drobni tisk in tako imenovano pomuriano ter skrbi za hemeroteko. Hrani tudi nekaj knjižnih raritet, ki so shranjene v trezorju, in več rokopisov. Posebnost so zvitki svetopisemskih besedil v hebrejščini iz nekdanje soboške sinagoge.

Nakupna politika je v prvi vrsti namenjena že utečenim oziroma delujočim področjem muzejske dejavnosti – arheologiji, etnologiji, zgodovini, umetnostni zgodovini in domoznanstvu. Iz povojev se v zadnjem času razvija še avdiovizualna zbirka. Od leta 2001 je knjižnica v sistemu COBISS. Ob koncu leta 2015 je imela knjižnica inventariziranih 19.800 enot knjižnega gradiva.

Že vrsto let zelo uspešno opravljajo obvezno prakso tudi študentje bibliotekarstva pri predmetu specialne knjižnice (navadno vsako leto eden).

Muzejska knjižnica je v prvi vrsti namenjena delavcem v muzeju. Opravlja tudi medbibliotečno izposajo in je odprta za javnost; uporabljajo jo nekdanji zaposleni delavci, dijaki in študentje. V čitalnici je 12 sedežev.

Skoraj vse knjige se kupujejo iz sredstev, ki jih dobi muzej od Ministrstva za kulturo. Precej knjig pa pride v knjižnico kot dar in z zamenjavo.

Franc Kuzmič

Viri in literatura:
Inventarne knjige knjižnice Pomurskega muzeja Murska Sobota. Poročila o delu specialne knjižnice (za vsako leto) matični službi. Franc Kuzmič, Knjižnica Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti, Zbornik soboškega muzeja 8 (ur. Janez Balažič, Pokrajinski muzej Murska Sobota), Murska Sobota 2005, str. 33-37.

Posavski muzej Brežice

Knjižnica: Cesta prvih borcev 1, 8250 Brežice
vodja knjižnice: Vlasta Dejak
telefon: 07 466 05 05
e-naslov: vlasta.dejak@pmb.si
spletna stran PMB: <http://www.posavski-muzej.si>
Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 8. do 14. ure.

foto: V. Dejak

Del umetnostnozgodovinske knjižnice

foto: V. Dejak

Knjižnica Posavskega muzeja Brežice

Knjižnica Posavskega muzeja Brežice je specialna muzejska knjižnica z dodeljeno siglo 50477. V okviru muzeja deluje od njegove ustanovitve leta 1949. Zbira, ureja in hrani knjižno in neknjižno gradivo s področij arheologije, etnologije, zgodovine, umetnostne zgodovine, muzeologije, numizmatike, domoznanstva, konservatorstva in restavratorstva. Knjižnični fond obsega več kot 12.400 inventarnih enot – monografskih in periodičnih publikacij, razstavnih katalogov, strokovnih revij in časopisov, priročne literature, kot so slovarji, leksikoni, priročniki, enciklopedije, in okoli 200 enot avdiovizualnega gradiva. Knjižnica poleg sodobnega strokovnega gradiva hrani tudi starejše knjižno gradivo, ki ima velik kulturnozgodovinski pomen. Popisano je bilo leta 1987 in ima status muzejske zbirke. Gre za knjižne dragocenosti, inkunabule iz 15. stoletja in stare latinske, nemške, italijanske pa tudi slovenske knjige iz 16. do 19. stoletja z nabožno in posvetno vsebino, ki so v muzej prišle preko Federalnega zbirnega centra.

Knjižnični fond se dopolnjuje predvsem s knjižnično izmenjavo razstavnih katalogov, monografskih in

periodičnih publikacij s sorodnimi muzejskimi ustanovami doma in v svetu, z darili posameznikov in odkupi glede na strokovne potrebe delavcev. Knjižnično gradivo je namenjeno za raziskovalne, izobraževalne pa tudi informacijske potrebe zaposlenih v muzeju. Shranjeno je v knjižnici v prostem pristopu. Zaradi pomanjkanja prostora v knjižnici ima vsak kustos na svojem delovnem mestu še svojo priročno strokovno knjižnico. Knjižnica nima statusa javne knjižnice, gradivo je dostopno samo zaposlenim muzejskim delavcem, izjemoma tudi drugim zunanjim uporabnikom, ki potrebujejo strokovno literaturo.

Knjižnične zbirke niso urejene po standardih bibliotekarske stroke, ker knjižnica nima zaposlenega strokovnega osebja, ki bi skrbelo za nabavo, obdelavo in izposajo gradiva. Knjižnico vodi kustosinja za zgodovino. Knjižno gradivo je vpisano v inventarno knjigo (program Microsoft Excel). Knjižnica ni računalniško opremljena. Letni prirast je okoli 200 enot knjižnega gradiva.

Vlasta Dejak

Prirodoslovni muzej Slovenije

Knjižnica: Prešernova 20, Muzejska 1,
p. p. 290, 1001 Ljubljana
vodja knjižnice: Alenka Jamnik
telefon: 01 241 09 44

e-naslov: library@pms-lj.si, ajamnik@pms-lj.si
spletna stran: http: www2.pms-lj.si

Odprtost knjižnice: v rednem delovnem času muzeja,
zunanjim uporabnikom priporočamo predhodno najavo.

foto: A. Jamnik

Le svetloba znanja premaga temo neznanja.

foto: A. Jamnik

Dragocene knjige v Prirodoslovnem muzeju Slovenije (Esper)

Knjižnica Prirodoslovnega muzeja Slovenije je kot školjka v morju. Hrani mnoge skrite bisere, predvsem dragocene naravoslovne knjige. Javnosti so bile nazadnje predstavljene na razstavi Skrito znanje: dragocenosti ljubljanskih specialnih knjižnic in na eni izmed razstav v prostorih Prirodoslovnega muzeja Slovenije.

S pridobivanjem ustanovnih muzejskih zbirk so po letu 1821 začele prihajati v tedanji Kranjski stanovski muzej (Krainisch Ständisches Museum) tudi prve naravoslovne publikacije. Kljub odcepitvi Prirodoslovnega muzeja Slovenije leta 1944 je fond dotedanjih knjig na žalost ostal v knjižnici Narodnega muzeja, kjer sobivamo še danes. Načrtno pridobivanje sodobne literature in sistematično urejanje je sledilo v naslednjih letih. Leta 1989 je muzej redno zaposlil bibliotekarko.

Knjižnica danes hrani več kot 21.000 izvodov inventariziranih naravoslovnih knjig in periodičnih publikacij, posebne odtise in tudi neknjižno gradivo. Prevladujejo knjige o naravi, živalstvu, rastlinstvu, o geologiji in muzeologiji. Marsikatero knjigo iz preteklih stoletij in nekatere novejšje najdete v Sloveniji le v tej knjižnici!

Najstarejša knjiga ima letnico 1679. Pomembni naravoslovci, katerih dela hranimo v knjižnici, so: Filippo Buonanni, 1638–1725, Nicolaus Poda, 1723–1798, Giovanni Antonio Scopoli, 1723–1788, Georges-Louis Leclerc grof Buffon, 1707–1788, Eugenius J. C. Esper, 1742–1810, Ferdinand Jožef Schmidt, 1791–1878, Wilhelm Voss, 1849–1895,

Alfonz Paulin, 1853–1942, Henrik Freyer, 1802–1866, in mnogi drugi.

Leta 1974 so muzej obiskali potomci grofa Hohenwarta (Hohenwart, Franc Jožef Hanibal, 1771–1844) in si ogledali razstavljeno zbirko lupin mehkužcev. V zahvalo so darovali prvo knjigo o konhologiji iz leta 1681, ki vsebuje ekslibris njihove družine, rokopis potomcev o darovanju in še danes izjemne Buonannijeve risbe hišic polžev in školjk. V današnjih časih so donatorji tako dragocenih knjig žal zelo redki.

Med najstarejšimi serijskimi publikacijami, ki jih nepretrgoma prejemamo od leta 1858, je Verhandlungen der Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Wien, med slovenskimi revijami pa od leta 1895 Planinski vestnik. Knjižnica ima v bazi več kot 800 zapisov naslovov serijskih publikacij, od tega 108 v slovenskem jeziku. Za najdragocenejšo zbirko žuželk in entomoloških knjig se muzej lahko zahvali darežljivosti enega človeka. Leto pred smrtjo je trgovec in začetnik raziskovanj jamskih živali Ferdinand Jožef Schmidt (1791–1878) le-te daroval naravoslovnemu kabinetu realke v Ljubljani. Dragocena je tudi zbirka Ornitološkega observatorija s kar 908 inventarnimi enotami.

V knjižnici se hranijo tudi rokopisi, darovi in zapuščine nekaterih naravoslovcev: Vasilija V. Nikitina, 1867–1942, Narcisa Mršiča, 1951–1997, Franceta Velkovrha, 1934–2009, in Sava Breliha, 1927–2012.

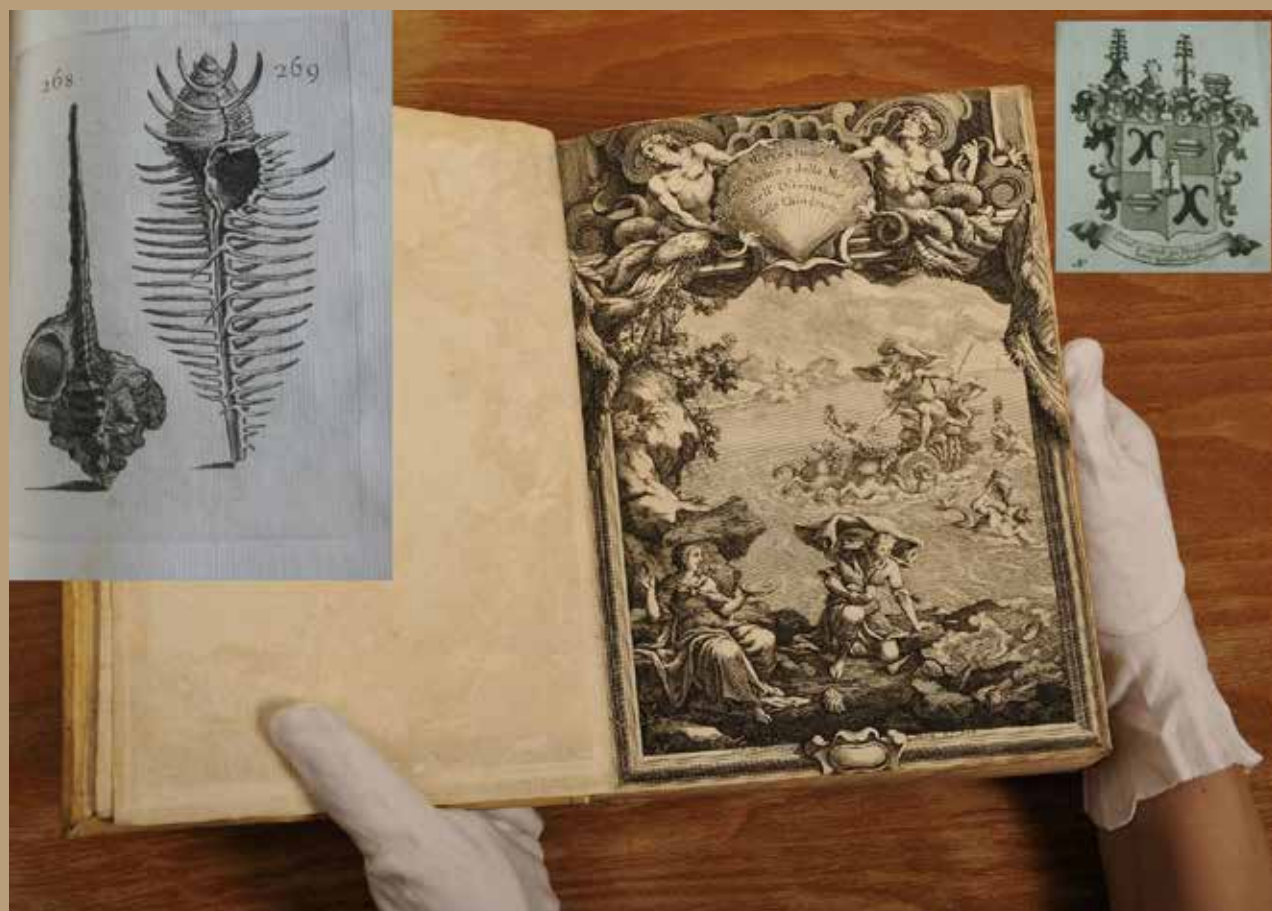

foto: A. Jamnik

Dar potomcev družine Hohenwart – knjiga F. Buonanni, *Ricreatione dell'occhio e della mente nell'osservation' delle chiocciolate ...* Roma, 1681

foto: A. Jamnik

Knjiga iz Buffonove zbirke knjig o pticah

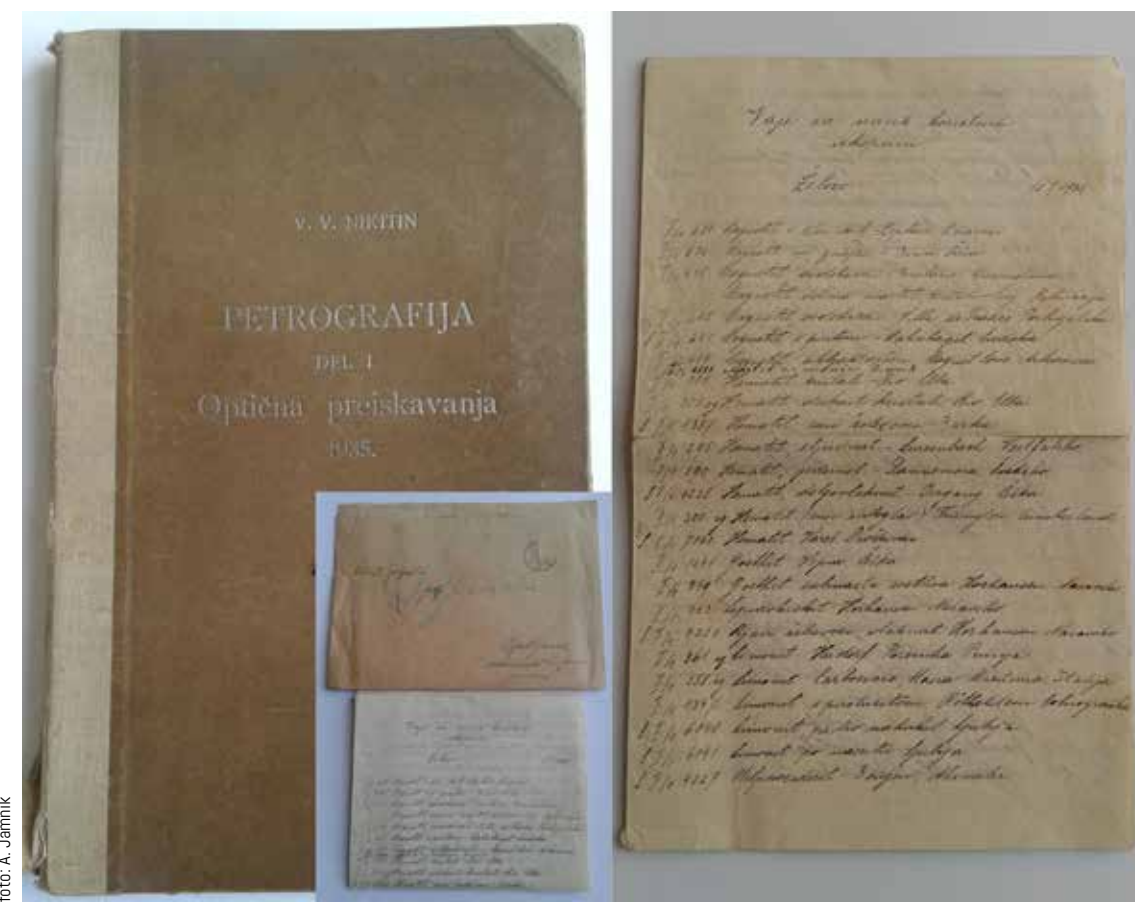

foto: A. Jamnik

Rokopis iz zapuščine ruskega mineraloga, geologa in od leta 1926 rednega profesorja na tehnični fakulteti ljubljanske univerze, Vasilija V. Nikitina

Kljub obsežnemu gradivu, ki bi po knjižničnih standardih zahtevalo več zaposlenih, specialna knjižnica muzeja še vedno sodi med knjižnice z enim knjižničarjem. Bibliotekarka tako oskrbuje muzejske kustose z informacijami in gradivom, skrbi za medknjižnično izposajo, vodi bibliografije, obdeluje knjižno gradivo ... Od leta 1997 prispeva nove kamenčke za mozaik – skupni knjižnični katalog COBISS. Za občasno pomoč gre zahvala tudi muzejskim prostovoljkam. Mnogo gradiva še čaka v skladiščnih prostorih, da pride na vrsto za obdelavo.

Muzej izdaja kataloge razstav in serijske publikacije: *Scopolia*, *Scopolia Supplementum*; v soizdajateljstvu *Acta entomologica Slovenica* in elektronsko revijo *Illiesia*. Publikacije se v zameno razpošilja ustanovam po Sloveniji in svetu. Nakup nove literature je zelo omejen. Zadnji večji nakup je bil leta 1991.

Digitalizirali smo listkovne kataloge knjig. Nekaj pomembnih naravoslovnih del in razstav si lahko ogledate na spletni strani muzeja.

Muzej, knjižnica in skladiščni prostori so že prenapolnjeni ter neprimerni za hranjenje naravoslovnih in knjižnih zbirk. Že dolgo čakamo na novo muzejsko zgradbo, ki bi omogočila uresničitev vizije modernega muzeja in sodobne knjižnice.

Alenka Jamnik

Viri:
 Marko Aljančič, Kovač (Faber ferrarius) iz Šiške: ob 200-letnici rojstva Ferdinanda Schmidta, *Proteus*, 54, št. 2 (1991/1992), str. 58–64.
 Skrito znanje: dragocenosti ljubljanskih specialnih knjižnic (ur. Maja Vavtar in Marjeta Oven), Ljubljana 2013, 79 str.
 SBL, <http://www.slovenska-biografija.si/> (10. 12. 2015)
 Prirodoslovni muzej Slovenije, <http://www.pms-lj.si> (5. 12. 2015)

foto: G. Štrukelj

Lokacija SKINO na Muzejski ploščadi na Metelkovi ulici

Slovenska kinoteka

Knjižnica in Mediateka:

Metelkova ulica 2A, 1000 Ljubljana

vodja knjižnice: dr. Andrej Šprah

telefon: 01 4342 530

e-naslov: andrej.sprah@kinoteka.si

spletna stran: http://www.kinoteka.si/515/o_knjiznici.aspx

Odpričnost knjižnice: ponedeljek, torek in četrtek: od 9. do 15. ure;

sreda: od 10. do 18. ure; petek: od 9. do 14. ure.

Zbirka DVD-jev

foto: G. Štrukelj

Knjižnica slovenske kinoteke (SKINO) je od leta 1998 polnopravna članica v sistemu COBISS, kar pomeni, da so tudi katalogi in informacije o gradivu na voljo v COBISS/OPAC. Tudi izposoja gradiva je avtomatizirana v sistemu COBISS/Izposoja.

Gradivo Mediateke je na voljo na samostojnem katalogu, dostopnem na spletni povezavi: http://www.kinoteka.si/517/mediateka_DVD_teka.aspx.

Članstvo v Knjižnici in Mediateki Slovenske kinoteke je brezplačno, prav tako je brezplačna izposoja vsega gradiva. Na dom izposojamo večino monografskih publikacij in filmskih del. Publikacije s statusom čitalniškega gradiva in serijske publikacije so na voljo v čitalniškem delu knjižnice, ki obsegata dve mesti z možnostjo brezžičnega dostopa do podatkovnih baz in svetovnega spleta.

SKINO je javna specialna knjižnica na področju kulture in predstavlja institucijo, ključnega pomena za slovensko filmsko zainteresirano javnost. Hranimo in izposojamo raznovrstne monografske in serijske publikacije s področja filmske ustvarjalnosti in

refleksije. Knjižnična zbirka vsebuje izdaje izvirne (angleške, nemške, francoske, italijanske, španske, ruske, srbohrvaške ...) in prevodne literature (v slovenščini in srbohrvaščini) z najširšega področja filma in kinematografije. V knjižnici so tudi redki izvorni primerki povojne evropske filmske literature.

Trenutni fond zajema 13.906 enot gradiva v knjižnični zbirki (od tega 9.499 monografij; 110 naslovov (4.378 izvodov) serijskih publikacij in 29 CD-romov). Osnova knjižničnega fonda izvira iz gradiva knjižnice podjetja za filmsko produkcijo, Triglav film, ki je bilo ustanovljeno takoj po drugi svetovni vojni. Leta 1973 je gradivo prešlo pod okrilje knjižnice Filmskega muzeja, ki ga je kot stalno kulturno akcijo ustanovilo Društvo slovenskih filmskih delavcev. Leta 1979 je institucionalno zaledje knjižnice prevzel Slovenski gledališki in filmski muzej. Z osnovanjem Slovenske kinoteke, leta 1996, pa je bogata zbirka filmske literature knjižničnega fonda SGFM postala dragocen sestavni del novega zavetišča filmske umetnosti in kulture. Za pestrost knjižnične zbirke gre velika zasluga tudi številnim donacijam slovenskih filmskih ustvarjalcev, strokovnjakov in ljubiteljev.

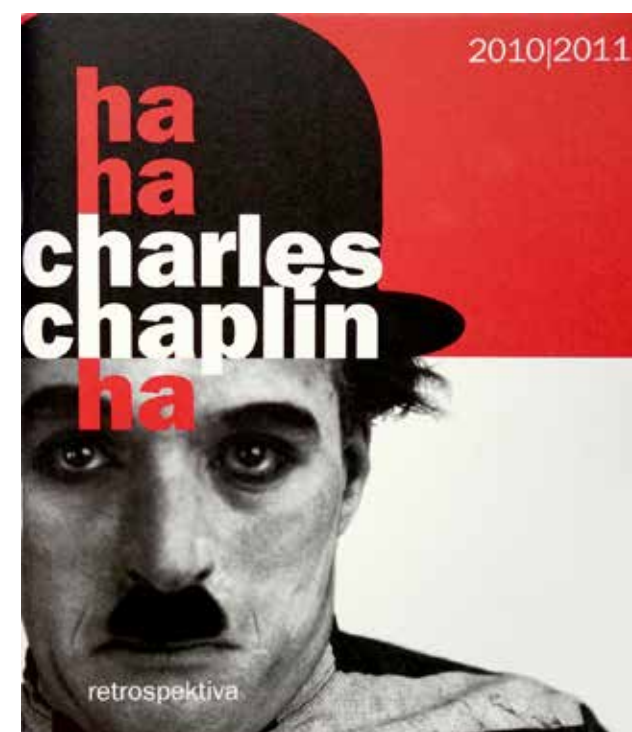
foto: G. Štrukelj

Izposojevalnica

foto: G. Štrukelj

Prostori knjižnice

SKINO spada v kategorijo specialnih knjižnic na področju kulture. Gradivo, ki ga knjižnica pridobiva, obdeluje in hrani, je namenjeno predvsem strokovni javnosti s filmskega področja, tj. študentom, predavateljem, raziskovalcem, publicistom, novinarjem in kritikom, ki se prvenstveno ukvarjajo z vprašanji filmske umetnosti in z njo povezanih sociokulturnih pojavov. Poleg neposrednih strokovnjakov so v knjižnici dobrodošli vsi ljubitelji filma in člani kinotečnega kluba Kinopolis, ki bi se želeli o filmskem svetu dodatno ali podrobneje izobraziti. Uporabnikom skušamo zagotoviti dostop do podatkovnih baz, ki omogočajo hitrejšo in prijaznejšo selekciranje informacij iz neizčrpane zakladnice filmske zgodovine in njene sodobnosti.

Nabavna politika SKINO sledi najnovejšim tokovom in trendom na področju filmske publicistike ter zajema dela filmske kritike, teorije, zgodovine ter estetike in tudi naslove s širših območij teorije in zgodovine vizualnih umetnosti; gradi in dopolnjuje zbirko temeljnih del iz dinamičnega zgodovinskega razvoja filmske misli, tako tiste, ki temelji na neposrednih raziskavah filmske ustvarjalnosti, kot one, ki se je iz svojih konceptualnih izvirov v tradiciji humanističnih in družboslovnih disciplin osredotočila na raziskovanje bistvenih razsežnosti

kinematografske umetnosti. V določenem obsegu se gradivo nanaša tudi na potrebe posameznih oddelkov Slovenske kinoteke in se veže na njihove neposredne programske projekte.

Mediateka, izposojevalnica avdiovizualnih gradiv, predstavlja bogato, še vedno rastočo zbirko filmov na DVD-medijih. Filmski fond, ki zajema 3.780 filmskih enot, obsega velik nabor filmskih klasik in naslovov, ki jih ni na voljo drugje v Sloveniji. Namenjena je vsem zainteresiranim uporabnikom izključno za osebno uporabo. Skupni fond Knjižnice in Mediateke je ena najbogatejših in najbolj raznovrstnih zakladnic filmske ustvarjalnosti in refleksije pri nas.

Knjižnica in Mediateka delujeta v okviru Raziskovalno-založniškega oddelka Slovenske kinoteke, ki se med drugim ponaša z bogato založniško dejavnostjo, zato informativno dodajamo tudi povezavo do kataloga publikacij Slovenske kinoteke: http://www.kinoteka.si/si/521/nove_izdaje.aspx.

Andrej Šprah

Začetki knjižnice Slovenskega etnografskega muzeja (SEM) so povezani z nastankom muzeja, ki je bil na pobudo dr. Nika Zupaniča ustanovljen leta 1923. Za novonastali Kraljevi etnografski muzej je Narodni muzej odstopil poleg prostorov in muzejskih zbirk predmetov etnografskega pomena tudi del knjižnega fonda za priročno etnološko knjižnico. Knjižna zbirka se je od leta 1927 bogatila predvsem zahvaljujoč izmenjavi znanstvene muzejske revije Etnolog s publikacijami številnih sorodnih domačih in tujih ustanov.

S selitvijo Slovenskega etnografskega muzeja na novo lokacijo, v obnovljene prostore nekdanje vojašnice na Metelkovi ulici, je knjižnica pridobila 200 kvadratnih metrov sodobno opremljenih prostorov. Od leta 1997 knjižnico sestavljajo večji in manjši prostor za knjižnično gradivo ter pisarne za zaposlene. Osrednji prostor, namenjen uporabnikom knjižnice, je velika čitalnica s šestimi sedeži in priročnim gradivom ter pultom za izposajo. Na voljo je dostop do brezžičnega interneta, uporabniki pa se lahko povezujejo tudi v omrežje Eduroam.

Tako kot druge muzejske knjižnice je tudi knjižnica SEM del knjižničnega informacijskega sistema Slovenije in spada med nesamostojne specialne knjižnice na področju kulture. Nastajati je začela za potrebe zaposlenih v muzeju, danes pa je odprta tudi za javnost. Je najstarejša etnološka knjižnica na Slovenskem.

Slovenski etnografski muzej

Knjižnica: Metelkova 2, Ljubljana

vodja knjižnice: Mojca Račič

telefon: 01 300 86 75

e-naslov: mojca.racic@etno-muzej.si

spletna stran: <http://www.etno-muzej.si/sl/lokacije/knjiznica>

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka: od 8. do 12. ure in od 12.30 do 15. ure; sreda: od 8. do 12. in od 12.30 do 17. ure.

V knjižnici Slovenskega etnografskega muzeja je obiskovalcem na voljo gradivo s področij etnologije, antropologije, muzeologije, restavratorstva in konservatorstva, zgodovine, umetnostne zgodovine, arheologije, sociologije, domoznanstva in sorodnih ved. Zbiramo monografske in serijske publikacije v tiskani in elektronski obliki in imamo manjšo zbirko glasbenih CD-jev ter filmskih DVD-jev. Hranimo pa tudi zbirko starejših tiskov, med njimi prvo izdajo leta 1689 natisnjene Slave Vojvodine Kranjske, za etnološko stroko pomembnega Janeza Vajkarda Valvasorja. Tudi v zbirki pomembnejših slovenskih faksimilov je najdragocenejša Valvasorjeva zbirka grafičnih listov Iconotheca Valvasoriana.

Tiskano gradivo je postavljeno v prostem pristopu po etnološki sistematiki, ki se v grobem deli na materialno kulturo (npr. stavbarstvo, rokodelstvo in obrt, oblačilna kultura, prehrana ...), socialno kulturo (npr. letne šege, šege življenjskega cikla, sorodstvene skupnosti, delovne skupnosti, manjšine, izseljenstvo ...) in duhovno kulturo (verovanje, glasba, ples, ljudska umetnost, zdravilstvo ...). Gradivo je razdeljeno tudi glede na nacionalno oziroma etnično ali krajevno pripadnost. Največ gradiva se navezuje na kulturo in način življenja Slovencev, veliko imamo tudi gradiva o balkanskih in drugih sosednjih narodih ter nekaterih bližnjih evropskih narodih in narodnostih. Bogate pa so tudi zbirke, ki predstavljajo izvenevropske kulture (Azija, Afrika in Amerike).

Prepoznavnost knjižnice SEM in izposoja njenega gradiva med zunanjimi uporabniki naraščata od

leta 1996, ko se je knjižnica vključila v slovenski knjižnični informacijski sistem COBISS.

V elektronskem katalogu COBISS/OPAC so dostopni podatki o tretjini našega knjižnega gradiva, ki danes šteje skupaj več kot 35.000 enot. Na spletni strani muzeja je mogoče dostopati do elektronske verzije člankov, objavljenih v reviji Etnolog/Slovenski etnograf, od prvega letnika 1926/1927 dalje. Na spletni strani knjižnice smo pripravili izbor elektronskih publikacij, podatkovnih zbirk ter drugih uporabnih in zanimivih povezav: <http://www.etno-muzej.si/sl/internetni-viri>. Muzej ima dostop do pomembnejših tujih baz podatkov, kot so EIFL direct, Web of Science in DAOJ.

Poleg zaposlenih v muzeju knjižnico SEM radi obiskujejo drugi muzealci, etnologi, antropologi, folkloristi, študentje družboslovnih in humanističnih pa tudi drugih usmeritev, učenci in dijaki, umetniki in ustvarjalci na področju gledališča, filma, glasbe, arhitekture in oblikovanja, rokodelci, folklorniki in vsi drugi, ki iščejo vir, znanje in navdih v etnološki dediščini.

Izposoja publikacij poteka v sistemu COBISS, zato je mogoč dostop do segmenta Moja knjižnica. Monografske publikacije izposojamo na dom za tri tedne, serijske publikacije pa so dostopne v čitalnici. Omogočamo tudi medknjižnično izposajo. Letna članarina je od dva do pet evrov. Uporabnikom knjižnice vedno z veseljem priskočiva na pomoč oba zaposlena bibliotekarja, Gregor Ilaš in Mojca Račič.

Mojca Račič

Slovenski
gledališki
inštitut

Razstavljeno knjižno gradivo o
Slovenskem mladinskem gledališču

Stalna rastava SLOGI Hoja za GLEDALIŠCEM-Od jezuitov do Cankarja 03

Gledališka revija
Maska (1921)

Zvezek iz arhiva
Dramatičnega društva

Slovenski gledališki inštitut

Knjižnica: Mestni trg 17, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice: Katarina Kocijančič
telefon: 01 231 58 04
e-naslov: katarina.kocijancic@slogi.si
spletna stran: www.slogi.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9.30 do 11.30

Knjižnica Slovenskega gledališkega inštituta (do februarja 2014 Slovenskega gledališkega muzeja) je javno dostopna specialna knjižnica s področja kulture. Ustanovljena je bila leta 1952, leta 1963 pa so jo odprli za javnost. S takratnih 5.000 enot je gradivo naraslo na današnjih 25.000.

Celoto delovanje Slovenskega gledališkega inštituta (SLOGI) je posvečeno minljivi umetnosti. Prav zaradi časovne omejenosti uprizoritve z zadnjo predstavo je potrebno, da ohranimo vsaj del tega za vedno minulega sveta. Temu se na svoj način pridružuje tudi knjižnica: z zbiranjem knjig, revij, zbornikov, spominskih zapisov, zapuščin, člankov in tipkopisov (dramskih besedil, ki niso izšla v knjižni izdaji) gradi knjižnično zbirko, ki je tako podpora strokovnemu delu kot potencialno razstavno gradivo.

Zbiranje gradiva v knjižnici je zaznamovano z ambicijo, da se pridobi čim več potencialnih muzealij in obenem relevantno literaturo, ki bi pomenila izhodišče za raziskovanje in razmislek o gledališču. Osrednja načela zbiranja gradiva se vsa ta leta niso bistveno spremenila. Knjižnica zbira vse, kar je povezano s slovenskim gledališčem znotraj in zunaj naših meja, vendar ne v ozkem pomenu ampak tudi kot sorodna področja in splošna kulturna zgodovina, ki je pomembna za razumevanje gledališča, likovna umetnost, literatura, slovenska literarna zgodovina in muzejska dejavnost. Zbira se vse od drobnega gradiva do sodobne strokovne literature o gledališču in dramatikih.

Gradivo se pridobiva z nakupi, darovi in z zamenjavo naših izdaj s sorodnimi ustanovami. Med bolj

dragocenim gradivom, ki ga je mogoče najti v knjižnici, lahko omenimo arhiv Dramatičnega društva (približno 700 dramskih tekstov), starejšo zbirko dramskih besedil ljubljanske Drame in večino starejših slovenskih knjižnih izdaj z gledališko vsebino. Velik del knjižničnega fonda predstavljajo izvirna slovenska dramska besedila, prevodi del svetovne dramatike v slovenščino in prevodi slovenskih dram v tuje jezike. Od leta 1997 je knjižnica del sistema COBISS, zato so informacije o gradivu zadnjih let dostopne tudi na spletu. Knjižni fond Slovenskega gledališkega inštituta še ni v celoti računalniško obdelan.

Z razvojem novih tehnologij in metod je predstavitev knjižničnega gradiva kakovostnejša in dostopnejša. Na spletni strani je dostopna virtualna zbirka, ki se imenuje *Digitalna knjižnica slovenskih dramskih besedil*. S pomočjo osebnega računalnika vsakemu posamezniku omogoča vpogled v nekatera dela slovenskih dramatikov. Gre za težje dostopne rokopise, tipkopise in redke oziroma starejše knjižne izdaje. Besedila so opremljena s podatki in z dodatnimi vsebinami, ki med drugim upoštevajo tudi njihovo uprizoritveno dimenzijo.

Knjižnično gradivo zanima dijake, študente, raziskovalce, poklicne in ljubiteljske gledališke ustvarjalce. Na leto ima knjižnica okoli 1000 obiskov, razstave knjižničnega gradiva v dvorani SLOGI pa omogočajo obveščanje širšega kroga obiskovalcev oziroma potencialnih uporabnikov.

Katarina Kocijančič

Slovenski šolski muzej

Knjižnica: Plečnikov trg 1, 1000 Ljubljana
vodja knjižnice: Polona Koželj
telefon: 01 251 31 63
e-naslov: polona.ssm@gmail.com]
spletna stran: www.ssolski-muzej.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9. do 13. ure.

foto: I. Zemljčič

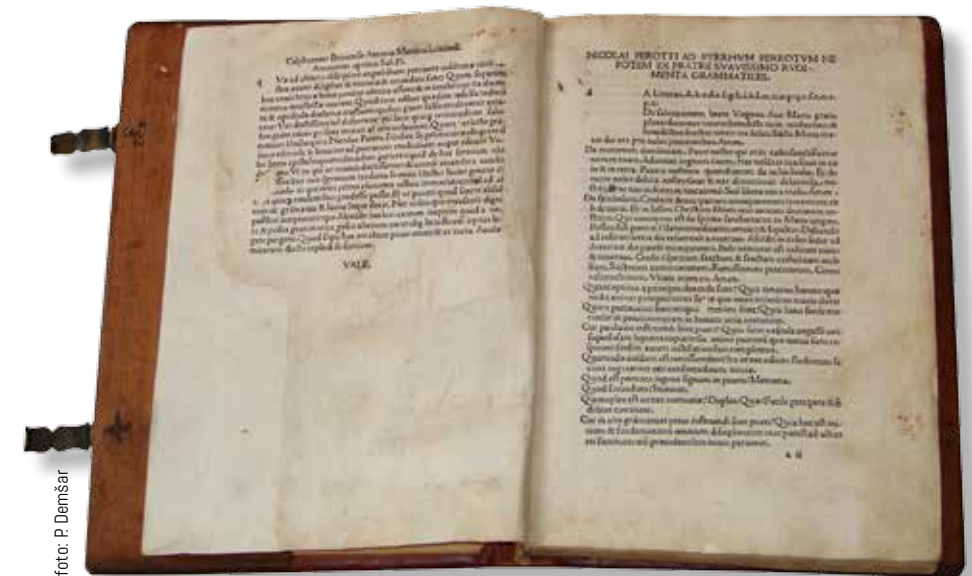

foto: P. Demšar

foto: M. Jevrišek

Knjižnica Slovenskega šolskega muzeja je bila ustanovljena leta 1898, skupaj z muzejem, ki se je takrat imenoval Šolski muzej slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva v Ljubljani. Od tedaj pa do leta 2004, ko je bila izpeljana obnova celotne knjižnice in čitalnice, je ta preživela kar nekaj selitev in preimenovanj. Danes je knjižnica v prostorih Slovenskega šolskega muzeja, katerega oddelek je, zato je s svojimi dejavnostmi neposredno povezana z muzejskim delom in vpeta v njegov vsakdan.

Knjižnična zbirka se neprestano dopolnjuje in trenutno obsega približno 60.000 enot. Knjižnica hrani gradivo je s področja šolstva, vzgoje in izobraževanja ter s področja šolske in občje zgodovine. Knjižnični fond sestavljajo učbeniki za vse učne predmete in za vse vrste šol na slovenskem etničnem ozemlju, pedagoški in strokovni tiski, mladinske revije, pa tudi druge publikacije, ki obravnavajo šolsko in vzgojno tematiko. Posebno pozornost je posvečena zbiranju in hranjenju učnih načrtov, šolskih zakonov, šematizmov šol,

učiteljskih imenikov, letnih poročil šol, šolskih koledarjev idr. Zato je knjižnica nepogrešljiva v prvi vrsti za kustose šolskega muzeja, ki gradivo uporabljajo vsakodnevno pri svojem delu. V knjižnico pa prihajajo tudi drugi raziskovalci, študentje, učitelji in profesorji, ki proučujejo pedagoško zgodovino in sedanost, nemalo pa je tudi starejših obiskovalcev, ki pridejo le po svoje šolske spomine.

Čitalnica knjižnice je največji in najlepši prostor v Slovenskem šolskem muzeju, zato se tu večkrat odvijajo razni dogodki – odprtja muzejskih razstav, pedagoške dejavnosti, okrogle mize, simpoziji, sestanki kolektiva zaposlenih v muzeju, muzejskega sveta, uredniškega odbora naše revije Šolska kronika. Sicer pa je čitalnica namenjena predvsem obiskovalcem knjižnice, da si lahko v miru vzamejo čas in pregledujejo gradivo, sicer namenjeno čitalniški uporabi.

Polona Koželj

Knjižnica Tehniškega muzeja Slovenije premore več kot 13.000 enot gradiva. Okvirno je razdeljeno v pet večjih skupin:

- knjige oz. monografije splošne, muzejske in tehniške vsebine,
- redko in dragoceno gradivo,
- tekoče in stare serijske publikacije,
- referenčno gradivo: splošne in specialne oz. tehniške enciklopedije, splošni in tehniški leksikoni in slovarji,
- neknjižno gradivo: zgibanke, razglednice, elektronski viri.

Med temeljno muzejsko literaturo spadajo gradivo s področij muzeologije, muzejske dokumentacije in muzejske pedagogike, domači in tuji muzejski katalogi ter zgodovinske, etnološke in umetnostne knjige. Tehniška literatura tematsko pokriva posamezne kustodiate Tehniškega muzeja Slovenije.

Knjižnica se ponaša z redkim in dragocenim gradivom, ki ga ne hrani nobena druga knjižnica v Sloveniji. To je predvsem gradivo starejšega izvora, ki sega vse do 17. stoletja. Velik del je v nemškem jeziku, v tiskani gotici. Sem so uvrščena tudi Valvazorjeva dela. Knjižnica hrani drugo izdajo Slave vojvodine Kranjske (1877-79), Trofenikov ponatis Slave in integralni Debenjakov prevod Slave ter faksimile drugih del, ki so izšla v glavnem po letu 1960. Tehniški muzej Slovenije hrani tudi nekaj

Tehniški muzej Slovenije

Knjižnica
Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana
telefon: 01 436 16 06
e-naslov: info@tms.si
spletna stran: www.tms.si

Valvazorjevih del, ki niso evidentirana v knjižnici in imajo status muzealije ali muzejskega predmeta.

V muzejski zbirki na gradu Bogenšperk sta shranjena dva originala: *Theatrum mortis humanae tripartitum* (1682) in *Topographia Ducatus Carnioliae moderna* (1679). Muzej hrani še nekaj originalnih grafik iz njegovih knjig.

Knjižnica redno prejema okoli 50 naslovov serijskih publikacij. V lasti ima tudi bogato zbirko starejših serijskih publikacij (okoli 300 naslovov) s področij zgodovine, naravoslovja, tehnike, prometa, kmetijstva, gozdarstva.

Kustosi Tehniškega muzeja Slovenije imajo v knjižnici veliko virov, na katere se lahko oprejo pri svojem raziskovalnem delu in pri pripravljanju razstav. Med najpomembnejše serijske publikacije o lovu in ribolovu sodita glasili *Lovec* in *Ribič*. Knjižnica hrani vse letnike glasila *Lovec*, ki izhaja od leta 1910. Knjižnica hrani tudi skoraj vse letnike revije *Ribič* (od leta 1934 dalje, ko je začel izhajati *Ribiško-lovski vestnik*).

Knjižnica hrani številne monografije o lovu in ribolovu. Večinoma so to starejše knjige v nemščini, ki odslikavajo razumevanje živali in način ravnanja z njimi v preteklih dvesto letih. Izmed slovenskih del velja izpostaviti kinološko literaturo iz časa med

obema vojnoma, saj so bili prav lovci oziroma lovska organizacija začetniki slovenske kinologije.

Bogato gradivo o prometu je dragoceno za proučevanje zgodovine razvoja prometa, prometnih sredstev, industrije prometnih sredstev in tehnologije njihove izdelave. Knjižnica ima strokovno in poljudno periodiko, npr. *Motor Rundschau*, *Življenje in tehnika*, *Nova proizvodnja*, *Radlerin und Radler*, *Avto magazin*, *Lastauto omnibus*, *Motor Klassik*. Pomemben vir so knjige oz. kronike posameznih tovarn in znamk, kjer najdemo podatke o zgodovini tovarn, njihovih izdelkih, razvoju in tehnologiji. Enako velja za interna glasila tovarn (npr. *Skozi TAM*, *Tomos*, *Litostroj*), ki dajejo vpogled v razvoj tovarne, izdelkov, mejnikov v zgodovini tovarne, spremembe, organizacijo itn.

V zadnjih letih je knjižnica Tehniškega muzeja Slovenije postala bolj dostopna – ne le kustosom, ampak tudi zunanjim uporabnikom. Po preselitvi na novo lokacijo je dobila več prostora in dve čitalniški mesti ter se vključila v sistem COBISS.

Knjižnica Tehniškega muzeja Slovenije se je sredi leta 2014 skupaj z upravo muzeja preselila s Parmove ulice na Tržaško cesto v Ljubljani.

Jana Kostelec

Foto M. Grego

Prostori knjižnice in čitalnice v mansardi Tolminskega muzeja

Foto K. Kofol

Zaradi pomanjkanja prostora so v knjižnici shranjene zgolj najbolj iskane knjige, preostale so se morale umakniti v muzejsko skladišče.

Foto K. Kofol

Nekatera dela, ki jih hrani knjižnica Tolminskega muzeja, so zelo redka in jih je mogoče najti zgolj v nekaj slovenskih knjižnicah.

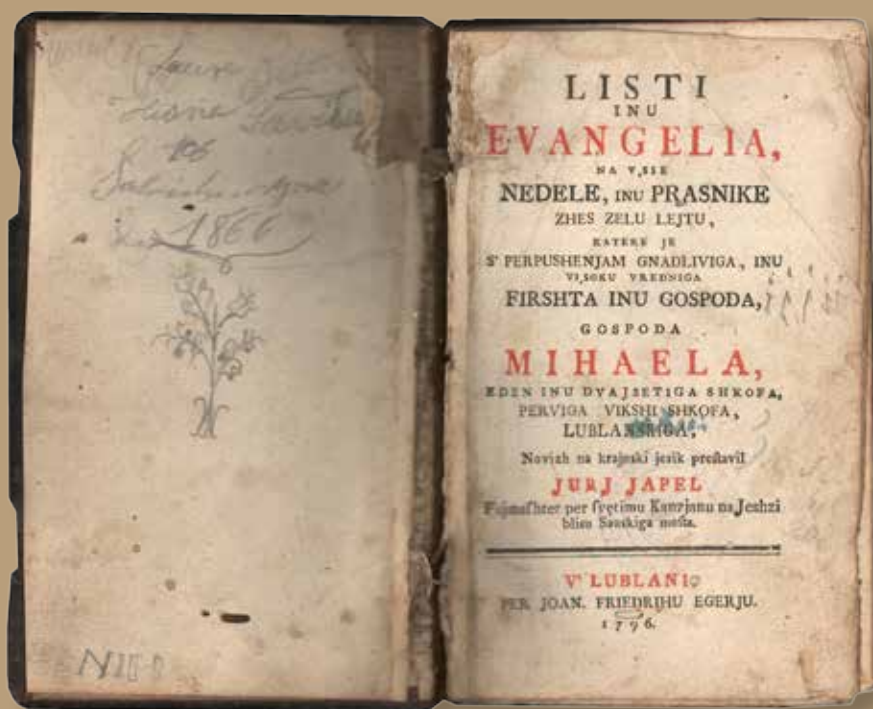

Foto K. Kofol

Najstarejša dela, hranjena v muzejski knjižnici in pisana v slovenskem jeziku, so s konca 18. stoletja.

Tolminski muzej

Knjižnica: Mestni trg 4, 5220 Tolmin
 vodja knjižnice: Karla Kofol
 telefon: 05 381 13 60
 e-naslov: karla.kofol@guest.arnes.si
 spletna stran: www.tol-muzej.si

Odpriost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9. do 15. ure

Foto M. Grego

Knjižnica Tolminskega muzeja ima prostore v Coroninijevem dvorcu sredi Tolmina.

Knjižnica Tolminskega muzeja je bila osnovana leta 1954, ko je bila v inventarno knjigo tedaj štiri leta starega Muzeja za Tolminsko vpisana prva knjiga avtorja Alberta Siča z naslovom Narodni okraski na orodju in pohištvo. Ob koncu prvega leta delovanja je bilo nato v strokovni muzejski knjižnici vpisanih že 83 različnih publikacij, pridobljenih z donacijami javnih ustanov in posameznikov. Predvsem po zaslugi številnih domačinov, podpornikov novoustanovljenega muzeja, je muzejska knjižnica že v prvih nekaj letih pridobila številne redke knjige, ki bi sicer ostale skrite, pozabljene ali celo odvržene na podstrešjih in smetiščih. Najstarejši je čebelarski priročnik Antona Janše iz leta 1792, v knjižni zbirki pa se hranijo še številna druga najzgodnejša dela v slovenskem jeziku, od knjig z nabožno vsebino do prvih slovenskih učbenikov in leposlovnih del.

Danes je v knjižnici Tolminskega muzeja vpisanih več kot 5.000 enot. Knjižno gradivo je javno dostopno širši javnosti, informacije o njem pa so raziskovalcem in bralcem od leta 2003 dostopne tudi preko nacionalnega knjižničnega informacijskega sistema COBISS. Večino novejših knjig si je mogoče izposoditi na dom, starejša in redkejša dela ter nekatere serijske publikacije pa so namenjeni zgolj za čitalniško rabo. Prostora za hranjenje knjižnega gradiva v muzeju je

malo, zato se je morala temu prilagoditi tudi zbiralna politika. Na knjižnih policah so tako poleg splošnih strokovnih del s področij zgodovine, etnologije, umetnostne zgodovine, arheologije in muzealstva predvsem različne publikacije, vezane na območje gornjega Posočja in sosednje Benečije. Zelo bogata je tako zbirka domačih in tujih del z arheološko vsebino, ki se širi in bogati predvsem po zaslugi dobrega sodelovanja z domačimi in s sorodnimi muzeji v bližnji Italiji. Plod načrtnega zbiranja in dolgoletnega čezmejnega sodelovanja so tudi številna dela, povezana z življenjem zamejskih Slovencev. Posebna in najobsežnejša pa je domoznanska zbirka, katere del so tudi leposlovna dela številnih posoških avtorjev. Proučevalci in raziskovalci lokalne zgodovine torej lahko v knjižnici Tolminskega muzeja najdejo večino dostej izdanih monografskih del in člankov, ki pričajo o življenju v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin. Tu se hranijo tudi številne seminarske, diplomske in druge raziskovalne naloge z vsebinami s tega območja, pa različni redki tiski iz obdobja NOB in kasnejše zavezniške uprave ter drugo drobno tiskano gradivo, ki ga navadno v drugih knjižnicah ni moč najti.

Karla Kofol

Foto: P. Jurec, 2001

Delovna soba pisatelja L. Kraigherja v Kulturnem domu Postojna.

Foto: A. Čuk, 2016.

Notranjski muzej Postojna, del knjižnice zgodovinskega oddelka.

Foto: L. Vilhar, 1960.

Notranjski muzej Postojna, del knjižnega fonda v pisarni ravnatelja muzeja.

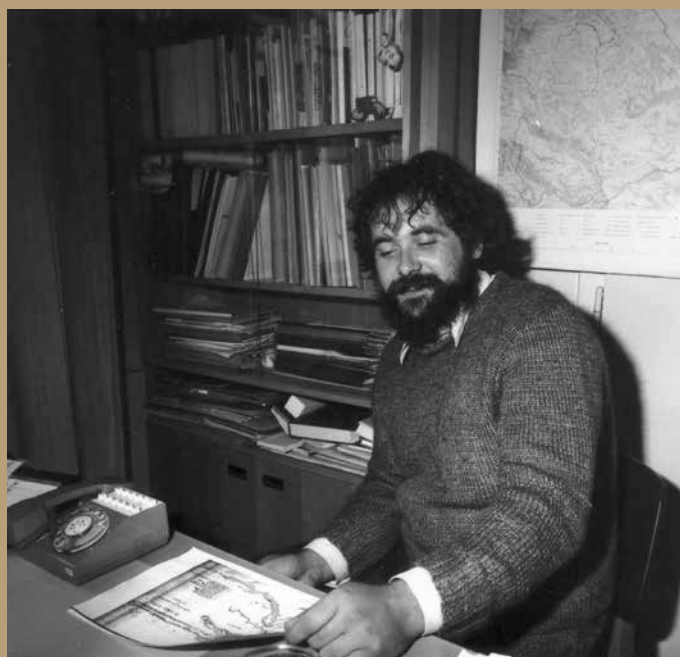

Foto: J. Hajna, 1988

Kraška muzejska zbirka, arheolog Tine Schein, v ozadju del arheološke knjižnice.

Zavod Znanje Notranjski muzej Postojna

Knjižnica: Kolodvorska cesta 3, 6230 Postojna
telefon: 05 721 10 80
e-naslov: alenka.cuk@notranjski-muzej.si
spletna stran: www.notranjski-muzej.si
Odprtost knjižnice: v delovnem času muzeja.

Notranjski muzej Postojna, ustanovljen leta 1947, je od leta 2010 ena od organizacijskih enot Zavoda Znanje Postojna. V okviru muzeja deluje pet kustodiatov in konservatorsko-restavratorska delavnica. Vzporedno z zbirkami je muzej bogatil tudi svoj knjižni fond, a specialna muzejska knjižnica formalno nikoli ni bila ustanovljena.

Leta 1948 je Leo Vilhar (1899–1971), slikar, muzealec in ustanovitelj Notranjskega muzeja Postojna, v muzejsko Inventarno knjigo št. 1 vpisal 341 predmetov; med drugimi tudi tiste, ki jih je zbral že leto prej, ob ustanovitvi muzeja. Na tem seznamu najdemo vpisane tudi nekatere knjižne enote. Po letu 1990 oziroma po ponovni ustanovitvi muzeja (med letoma 1975 in 1990 je bila zaradi začasne ukinitve muzeja kot enota Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU ustanovljena Kraška muzejska zbirka, za formalno in vsebinsko obdelavo knjižnega gradiva je skrbela knjižnica inštituta) je bila ob siceršnji reviziji opravljena tudi revizija knjižnega fonda, zaradi praktičnih razlogov pa hkrati sprejeta odločitev, da se pristopi k formalni obdelavi gradiva. V tem času je za inventarizacijo podedovanega in tekočega gradiva ob pomoči javnih delavk in tajnice skrbela kustosinja etnologinja (z opravljenim bibliotekarskim izpitom), od leta 2001 pa to delo opravlja zgodovinski oddelek (najprej muzejska dokumentalistka, nato kustosinja zgodovinarka), vse zaposlene pa so to delo opravljele poleg drugih obveznosti, ki jih imajo na svojem delovnem mestu.

Danes knjižnica, ki sicer dopolnjuje in pomaga zaposlenim pri opravljanju njihovih osnovnih nalog, izpolnjuje le osnovne naloge: zbiranje in hranjenje gradiva (monografije, periodične publikacije in

separati; kot posebna zbirka se vodi knjižnica rojaka, zdravnika in pisatelja dr. Lojza Kraiherja, ki so jo skupaj s pisateljevo delovno sobo muzeju podarili sorodniki). Z izjemo začetnega obdobja muzeja, ko je obstajal listkovni katalog, danes tega ni.

Ureditev knjižnice in njeno delovanje se od ustanovitve muzeja pravzaprav nista bistveno spremenila. Za formalno obdelavo, ki je prepuščena bolj lastni iznajdljivosti, se ne uporablja dogovorjenih pravil za to področje oziroma standardov bibliotekarske stroke, temveč lasten način obdelave. Knjižnica nima zagotovljenega posebnega prostora; večji del gradiva je hranjen po kustodiatih in v pisarni tajnice, manjši del gradiva splošne narave pa se hrani v sejni sobi. Pristop do knjižnega gradiva je prost, dejansko temelji na samopostrežbi. Knjižnica je v prvi vrsti namenjena podpori zaposlenim pri njihovem strokovnem in raziskovalnem delu, občasno pa si knjige izposodijo tudi zunanji uporabniki različnih profilov in starosti. Čitalnice nima, ko je treba (zelo redko), zunanji uporabniki uporabljajo sejno sobo. »Urniki« knjižnice se pokriva z urnikom muzeja.

Knjižni fond trenutno obsega več kot 6.000 inventariziranih enot in pokriva področja arheologije, biologije, etnologije, zgodovine, muzeologije ... Posebno pozornost je namenjena literaturi s področja krasoslovja in domoznanskemu gradivu, knjižnica pa zajema gradivo od 19. stoletja dalje.

Knjižni fond se povečuje z zamenjavo in darovi ustanov in posameznikov ter z lastno produkcijo, odkupom pa je v letnem programu namenjena skromna vsota.

Alenka Čuk

Foto: arhiv Fundacije Poti miru

Foto: arhiv Fundacije Poti miru

Zgodovinska knjižnica Kobarid

Porušen Kanal

Foto: Zasebna zbirka Mitje Juma

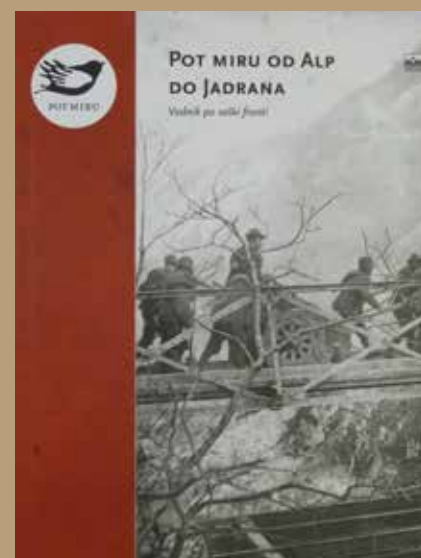

Foto: arhiv Fundacije Poti miru

Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«

Zgodovinska knjižnica Kobarid
Gregorčičeva ulica 8, 5222 Kobarid
telefon: 05 38 90 167
e-naslov: info@potmiru.si
spletna stran: www.potmiru.si

Odprtost knjižnice: od ponedeljka do petka, od 9.00 do 15.00
(priporočena je predhodna najava).

Foto: arhiv Fundacije Poti miru

Hiša Fundacije Poti miru

Območje doline Soče je bilo v prvi svetovni vojni med letoma 1915 in 1917 del soške fronte. Ob Soči so se bojevali, umirali in trpeli fantje ter možje mnogih narodov. Iz tega obdobja so se ohranile številne ostaline (strelski jarki, utrdbe, kaverne, spominska obeležja, vojaška pokopališča), ki predstavljajo kulturno in zgodovinsko dediščino nacionalnega in mednarodnega pomena.

Leta 1990 je bil ustanovljen Kobarški muzej, ki predstavlja dogajanje na soški fronti, še posebej nazorno 12. soško bitko, ki je znana pod imenom prodor pri Kobaridu – čudež pri Kobaridu.

Vlada Republike Slovenije je leta 2000 sprejela program Posočje – Poti miru kot nacionalni in mednarodni projekt in dala pobudo za ustanovitev Ustanove »Fundacija Poti miru v Posočju«. Pod okriljem te ustanove, ki skrbi za ohranjanje dediščine soške fronte v naravi in je idejni vodja Poti miru od Alp do Jadrana, deluje v sklopu Študijskega centra tudi Zgodovinska knjižnica Kobarid (ZKK).

To je specialna knjižnica, ki zbira in hrani predvsem gradivo o prvi svetovni vojni, in sicer v več jezikih: slovenščini, italijanščini, angleščini, nemščini, francoščini, madžarščini, češčini, poljščini, hrvaščini ... Preostalo gradivo zajema zgodovino druge svetovne vojne in čas od njenega konca do sedanjosti, muzealstvo, splošno zgodovino in turistiko ter zamejsko Slovenijo. Nekaj tega gradiva je tudi v tujih jezikih.

Gradivo za Zgodovinsko knjižnico Kobarid poleg Fundacije Poti miru prispeva tudi Kobarški muzej. Knjižnica hrani več kot 2400 enot, ki so večinoma vpisane v sistem COBISS. Zgodovinsko knjižnico Kobarid je dostopna na spletnih straneh COBISS v kategoriji Specialne knjižnice/Druge specialne knjižnice – Ustanova »Fundacija Poti miru v Posočju«, Kobarid.

Knjižnica je odprta za širšo javnost; po dogovoru je mogoča tudi medknjižnična izposoja.

Katja Sivec

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

026:069(497.4)

SLOVENSKE muzejske in galerijske knjižnice [Elektronski vir]
/ urednik Martin Šteiner ; slikovno gradivo muzejske knjižnice.
- El. zbornik. - Ljubljana : Skupnost muzejev Slovenije, 2016

Način dostopa (URL): <http://www.sms-muzeji.si/C/Items?cat=4>

ISBN 978-961-93907-4-0 (pdf)
1. Šteiner, Martin
COBISS.SI-ID 89580289

Slovenske muzejske in galerijske knjižnice

Izdajatelj in založnik:
Skupnost muzejev Slovenije
Prešernova ulica 20
1000 Ljubljana

Zanj:
Dr. Aleksandra Berberih Slana

Urednik:
Martin Šteiner

Lektoriranje:
Judita Babnik

Oblikovanje:
Tjaša Štempihar

Slikovno gradivo:
Muzejske knjižnice

Leto izida:
2016

Za vsebino prispevkov so odgovorni avtorji.